

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2018

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

Modlitba lesa

Človeče, som darcom tepla tvojho krbu.
Som priateľský tieň, keď páli slnko
Ja som dal trám na tvoj dom,
aj dosku na tvoj stôl.
Zo mňa je lôžko, na ktorom spávaš,
I drevo, z ktorého staviaš lode.
Ja som násadou tvojej motyky,
zo mňa je drevo tvojej kolískej aj trubky.
Vypočuj teda prosbu moju:
„Opatruj ma a chráň pre veky budúce.“

(Paríž 1973)

3 Editorial**4 Príhovor GR**

Mrzí ma, že nelesnícky sektor, ktorý je vo väčšine prípadov pasívny v spojitosti s reálnou ochranou prírody, vytvára mediálnu bublinu a toto obdobie využíva na anti-kampaň proti lesníctvu s názvom My sme les.

5 Desať rokov LDM pod podnikom LESY SR

Písal sa koniec roka 2007 keď ministerstvo pôdohospodárstva rozhodlo o zmene a múzeum odobralo zo správy múzea vo Svätom Antone a priradilo ho pod štátny podnik LESY SR.

7 Desať rokov LDM pod podnikom LESY SR - anketa**8 Zákon o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh**

Vláda SR schválila 13. decembra návrh zákona o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh. Nakoľko sa táto legislatívna norma po schválení parlamentom dotkne všetkých lesníckych a drevárskych organizácií, rozprávali sme sa o jej dopadoch na trh s drevom s generálnym tajomníkom služobného úradu ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Jaroslavom Regecom.

10 Slabým miestom je chýbajúca dlhodobá koncepciu rozvoja podniku

Od 21. novembra riadi rozvojovo-investičný úsek Ing. Miroslav Skladaný. S novým riaditeľom sme sa rozprávali o aktuálnych problémoch ale i o plánoch na rozvoj podniku v budúcich rokoch.

11 Recept na nevhodné, nestabilné a stlačiteľné podložia lesných ciest typu 1L a 2L

V roku 2017 prebehlo doplnenie technológie reprofiliácie lesných ciest frézovaním o prídavné zariadenie na dávkovanie a realizáciu stabilizácie spojivom.

11 Stromček pod stromček

Prvý stromček pod stromček z rúk generálneho riaditeľa Mariana Staníka dostali deň pred Mikulášom deti z detského domova Svetluška v Banskej Bystrici.

12 Aká je situácia s podkôrníkovou kalamitou v roku 2017 v podmienkach LESOV SR, š. p.

Celková kalamita, ktorá ostáva na spracovanie, je oproti rovnakému obdobiu minulého roka nižšia o vyše 90 tisíc m³.

14 Lesnícke vrečko nápadov

Nová rubrika Lesnícke vrečko plné nápadov je určená hlavne lesným pedagógov a počas celého roka 2018 bude prinášať nové rady a námety pre rôzne aktivity v lese i Lesoučebniach.

15 Kaštieľ v Palárikove sa stal 48. významným lesníckym miestom

Palárikovský kaštieľ známy historickým anglickým parkom a blízkou bažantnicou sa stal v poradí už 48. významným lesníckym miestom (VLM).

15 Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene (LDM) otvorilo v poľovníckom kaštieli v Palárikove novú vysunutú expozíciu.**15 Vianočné trhy na hrade nie sú biznis**

Vedenie Národnej rady SR zorganizovalo v závere minulého roka už druhý ročník Adventu na hrade

16 Vianočná jedlička v NRSR opäť od štátnych lesov

Tohtoročný ADVENT 2017 na hrade sa už tradične nezaobišiel bez súčinnosti so štátnym podnikom LESY SR

16 Ako sa zmenilo lesníctvo? Život je uponáhľanejší!

Jedným z tých, ktorí zasvätili život „svojomu“ lesu je Karol Florek, ktorý na lesnej správe Paráč odpracoval 41 rokov na jednom lesnom obvode.

Vážení čitatelia, milí kolegovia a kolegyně, vstúpili sme do pracovného roka, ktorý je oproti tým predchádzajúcim už od svojho prvého dňa výnimočnejší. Nie, teraz sa nechcem venovať kampani, ktorá sa hlboko a citlivo dotýka nás lesníkov. Chcem upriamiť vašu pozornosť na významné historické udalosti, ktorých okrúhle výročia si v tomto roku pripomínáme. A máme ich požehnané. Z tých tzv. osmičkových je najviac pripomenutia hodným výročím 100 rokov od konca 1. svetovej vojny a od vytvorenia spoločného štátu Čechov a Slovákov. Vznik Československej republiky umožnil kultúrny a demokratický rozvoj Slovenska, na ktorý viac ako úspešne nadviazala pred dvadsiatimi rokmi samostatná Slovenská republika. Aj lesníci majú čo povedať k tejto storočnici, začínajúcej sa prevzatím štátnych lesov národom, na území ktorého sa nachádzajú. Aj oni odvedli kus poctivej práce, ktorá priniesla zachovanie, rozšírenie, upevnenie významu i postavenia štátnych lesov. Dnes už vieme povedať, ako sa dotkli lesníctva aj politické udalosti z rokov 1938, 1948 i 1968 a verte, že je stále nevyhnutné sa k nim vracieť. Bez ich poznania a pochopenia budeme robiť stále rovnaké chyby. Práve preto sa im chceme venovať počas tohto celého roka nielen na stránkach Lesníka, či prostredníctvom nosných lesníckych akcií, ale aj na spoločných česko-slovenských lesníckych podujatiach a stretnutiach, ktoré podnik pripravuje. Na ich realizácii bude participovať aj Lesnícke a drevárske múzeum, ktorého kolektív si tento rok tiež pripomína malé „osmičkové“ výročie. Pred desiatimi rokmi 1. 1. 2008 sa stalo súčasťou štátneho podniku LESY SR.

Verím, že spoločnými silami urobíme všetko preto, aby sme verejnosť oslovili, upozornili na prínos spoločnej dejinnej cesty oboch národov, upevnili nielen vzájomnú náklonnosť a spoluprácu s českými kolegami, ale aj vieru v zmyslupnosť, prínos a kvalitu lesníckej práce.

Pekný celý rok vám želá
Ľubica Miľanová
Lesnícke a drevárske múzeum

18 100. výročie narodenia spoluzakladateľa Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene – Ing. Doc. Jána Madlena, DrSc. a 110 . výročie narodenia známeho lesníka Artúra Budkeho

19 V Revúcej si lesníci pripomenuli 85 rokov hospodárenia štátnych lesov
Tradičné bilancovanie kalendárneho roka si OZ Revúca tentokrát spestril históriou.

20 Významný Korpelov Lesnícky adresár
Adresáre boli i sú vždy Achillovou päťou korešpondencie. Tento problém sa snažil vyriešiť známy slovenský lesník a lesnícky historik Ing. Pavel Korpel.)

21 Veterná smršť pri Oravskej priehrade vyvrátila a polámala 75.000 m³ dreva
Pri veternej smršti z 11. decembra silný vietor polámal a vyvrátil v okolí Oravskej priehrady viac ako 75.000 m³ dreva.

22 Jesenné dražby dreva 2017
Tradičia dražieb cenných sortimentov pokračovala aj v závere minulého roka, keď sa obchodníci s drevom stretli na šiestich odbytových skladoch podniku.

23 Haluzická tiesňava
Južne od Trenčína smerom na Nové mesto nad Váhom ležia Haluzice, malá dedinka s 60 obyvateľmi, no bohatou históriou.

24 Palárikovské akvarely
Akvarely neboli výstavne v kaštieli využité, takže nič nebránilo tomu, aby boli umiestnené v pripravovanej expozícii.

25 Doprava dreva lesnými železnicami
Tradičná forma dopravy dreva z lesov, splavovanie, však už nepostačovalo pokryť zvýšenú spotrebu.

26 Jazvec Mišo • Zasmejte sa • Uveríte? • Receptár

27 Kalendárium • Spoločenská rubrika • Erby s nádychom lesa

28 Kúzelník v zajatí dreva
Drevený šatník je súčasťou takmer každej domácnosti, ale „drevenou garderóbou“ sa môže popýšiť len málokto

Milé kolegynne, kolegovia,

dovoľte mi, aby som Vám do nového roka 2018 poprial z pozície generálneho riaditeľa veľa šťastia, zdravia, úspechov v osobnom i pracovnom živote, a hlavne správne rozhodnutia.

Úlohu riadiť štátny podnik LESY Slovenskej republiky som prijal ako ekonóm koncom roka 2016. Za pomerne krátke obdobie v tejto funkcii som mal možnosť spoznať silné, ale i slabšie stránky fungovania nášho podniku a začal som svoju pozornosť venovať tiež problematike lesov a lesníctva na Slovensku. Každým dňom sa čoraz viac cítim byť jedným z NÁS, preto ma čoraz častejšie môžete stretávať a vídať v lesníckej uniforme.

LESY Slovenskej republiky boli zriadené na správu lesného majetku a výsledkom hospodárenia nie je len pozitívny hospodársky výsledok, ale hlavne zdravé a zelené lesy. Predchádzajúce roky sa niesli v znamení veľkých prírodných kalamít, ktoré neobišli územia a lesy, ktoré náš podnik obhospodaruje, čo si vyžiadalo extrémne úsilie a pracovné nasadenie zo strany všetkých zamestnancov nášho podniku, ako aj iných dodávateľov lesníckych činností. Kalamita sa postupne spracovala a jej následky budú na porastoch viditeľné ešte najbližšie desaťročia. Mrzí ma, že nelesnícky sektor, ktorý je vo väčšine prípadov pasívny v spojitosti s reálnou ochranou prírody, vytvára mediálnu bublinu a toto obdobie využíva na antikampaň proti lesníctvu s názvom My sme les. Preto som rád, že som sa stal súčasťou tohto podniku

Ing. Marian Staník

skôr, ako moju mienku mohli ovplyvniť vyjadrenia, ktoré sa nezakladajú na pravdivých informáciách.

S mojím nástupom, rovnako ako s nástupom každého nového manažéra, prichádza obdobie zmien. Prišiel som sem pracovať a riadiť náš podnik tak, aby boli spokojní naši nadriadení, obchodní partneri, verejnosť a v neposlednom rade vy, my, zamestnanci LESOV Slovenskej republiky. Mojim úsilím je dostať náš podnik do čo najlepšej kondície, aby bol schopný plniť dlhodobé ciele, a hlavne nájsť spôsob, akým dokážeme obhájiť a zmeniť mienku verejnosti na nás – lesníkov.

Nedá mi nespomenúť pár zmien, ktoré sa v roku 2017 uskutočnili. Snáď najdôležitejšou bola zmena obchodnej politiky s cieľom zabezpečiť jednotný a čo najspravodlivejší prístup k drevnej hmote. Keďže náš podnik je v každom smere ovplyvňovaný zákonom o verejnom obstarávaní, mojou snahou bolo reštartovať proces verejného obstarávania, aby mohol podnik rásť. Musím priznať, že som sa v tejto oblasti stretával s nie príliš veľkou ochotou spolupracovať.

Za moje pôsobenie v tomto podniku som pochopil, že viacerí moji kolegovia sú mi oporou a na druhej strane sa sú tu tiež ľudia, ktorí sa popri nich iba vezú. Aj z toho dôvodu som vymenil niektorých odborných riaditeľov, a tiež som vykonal zmeny na postoch riaditeľov odštepných závodov. Predovšetkým ste mi ukázali fakt, že pokiaľ chceme v tomto podniku niečo zmeniť, musíme začať takpovediac od podlahy. Chcem zdôrazniť, že spoločne. Aj preto sa rok 2018 bude niesť v duchu ďalších zmien, ktoré Vám budem spolu s odbornými riaditeľmi postupne predstavovať

Predchádzajúci rok sa okrem výroby poznačenej kalamitami niesol aj v duchu veľkého množstva ťažkých, v niektorých prípadoch, žiaľ, aj smrteľných úrazov z radov našich zamestnancov i dodávateľov. Preto si želim, aby sa nám takéto nešťastia v tomto roku vyhýbali a ako som už na začiatku načrtnol, prajem nám všetkým v roku 2018 veľa síl pri plnení našich úloh.

LESU ZDAR!!

Desať rokov LDM pod podnikom LESY SR

„Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene je špecializovaným múzeom s celoslovenskou pôsobnosťou v oblasti múzejnej dokumentácie lesníctva a drevárstva, a zároveň dokumentuje i vývoj prírody a spoločnosti vo zvolenskom regióne.“ Taká je stručná charakteristika inštitúcie, ktorá si práve v januári pripomína výročie 10 rokov od začlenenia do štruktúr podniku LESY Slovenskej republiky. Písal sa koniec roka 2007 keď ministerstvo pôdohospodárstva rozhodlo o zmene a múzeum odobralo zo správy múzea vo Svätom Antone a priradilo ho pod štátny podnik LESY SR.

„Pamätám si, akoby to bolo včera. Boli sme pozvaní na MPRV, kde nám bolo viacmenej oznámené, že LDM sa delimituje z Kaštieľa vo Svätom Antone do nášho podniku. Prirodzene, v prvom momente som ako ekonóm z toho radosť nemal, veď bodaj by aj. Ale z pohľadu komplexného plnenia úloh najväčšieho lesného podniku v SR si treba uvedomiť, že je dôležité maximálnou mierou prispievať k poznaniu histórie slovenského lesníctva a svojim spôsobom aj jeho propagácie. Toto poslanie si LDM plní na výbornú,“ zaspomínal na časy spred desiatich rokov vtedajší aj súčasný ekonomický riaditeľ podniku Ľuboš Németh.

História Lesníckeho a drevárskeho múzea sa však nezačala pred desiatimi rokmi, ale oveľa skôr. Je pokračovateľom Lesníckeho múzea v Bratislave, ktoré bolo súčasťou Zemédělského múzea (1927), a Mestského múzea vo Zvolene (1942). Od roku 1992 spája vo svojej činnosti poslanie oboch týchto historických a pamäťových inštitúcií. LDM si tak vlani pripomenulo už 90. výročie založenia lesníckeho a drevárskeho múzejníctva na Slovensku. Vo svojich fondoch z lesníctva, drevárstva, mykológie, histórie, archeológie, numizmatiky a národopisu má vyše 46.000 zbierkových predmetov.

O tom, ako hodnotia uplynulú dekádu sami múzejníci, čo ich trápi a aké úlohy ich čakajú, sme sa rozprávali s vedúcou múzea Ľubicou Milanovou.

Čo prinieslo múzeu začlenenie pod LESY SR z retrospektívy desiatich rokov?

Stabilitu, pokoj na odbornú prácu, zlepšenie pracovných a ekonomických podmienok, motiváciu, dokončenie viac ako dvadsaťročnej rekonštrukcie múzea, vybudovanie nových expozícií, udomácnenie sa v lesníckom prostredí, záujem a uznanie zo strany odbornej lesníckej verejnosti, nové partnerstvá, nové výzvy a možnosti uplatniť našu odbornú (nielen výstavnú) činnosť od Šaština až po Sobrance. Ale musím povedať, že to nebolo jednoduché a neprišlo to samé od seba. Tak ako samotné vedenie

podniku, ani my sme netušili, ako to bude vzájomne fungovať. Vedeli sme, že máme vďaka svojmu zbierkovému fondu a vybudovanej informačnej databáze veľký potenciál byť prínosom pre podnik aj pre slovenské lesníctvo. Teraz môžem úprimne povedať, že ho naplno využívame, ďalej budujeme a rozvíjame. Značne sme rozšírili svoj predmet činnosti, a to predovšetkým vďaka pracovným úlohám z oblasti komunikácie a práce s verejnosťou, ktoré sa stali bežnou súčasťou práce každého odborného zamestnanca múzea nielen referenta pre komunikačné projekty.

Budova je zrekonštruovaná, čo ešte múzeu chýba, aby mohlo bez prekážok plniť svoje úlohy?

Tu je moja odpoveď jednoznačná – vybudovanie nového komplexného moderného depozitára pre lesnícke a drevárske zbierkové predmety, ktoré sú dlhodobo uložené v stavebne a technicky nevyhovujúcich priestoroch, čo predstavuje ich ohrozenie až znehodnotenie.

Na druhom mieste je to postupné dobudovanie dvorového areálu múzea. Jeho realizáciou by sa komplex Lesníckeho a drevárskeho múzea stavebne uzavrel a ukončil. Pre múzeum by sa získal náležitý kultúrny priestor v exteriéri, ktorý by iným napr. zážitkovým naplnením, oživil a rozšíril ponuku múzea. V rámci západnej časti centrálného zvolenského námestia je tento priestor jediný, ktorý je nedokončený a nedobudovaný do využiteľnej podoby. Celý múzejný areál sme sa snažili riešiť aj podaním žiadosti na projekt *Z prameňov spoločnej*

histórie, v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Maďarsko 2014 – 2020, ktorý sa mal realizovať v spolupráci s EGERERDŐ Erdészeti Zrt. z európskych fondov. Žiaľ, neuspeli sme.

LDM tak, ako každá organizácia, postupne obmieňa svojich zamestnancov. Aký je ten súčasný kolektív?

Aktuálne šestnásťčlenný, živý, kreatívny, pracovitý, postupne sa omladzujúci, schopný spolupracovať a ochotný pracovať aj nad rámec vlastných pracovných povinností. Nechcem len chváliť, pretože to vyzerá v dnešnej dobe až nereálne. Veľmi si však cením, že pracovná atmosféra v múzeu je v prevažnej miere príjemná a pokojná. Samozrejme aj u nás bývajú hektické obdobia, keď sa prekrýva niekoľko podujatí a aktivít, do toho dostávame ďalšie úlohy a nové požiadavky zo strany vedenia podniku, či prichádzajú žiadosti a otázky zo strany verejnosti, na ktoré je potrebné reagovať. Tu je potom dôležitý postoj jednotlivých zamestnancov, pretože problémy sa musia riešiť, ale návštevník múzea by ich nikdy nemal pocítiť.

Úlohy postupom času po začlenení pod š. p. LESY SR narastali. Aké aktivity múzeum zabezpečuje mimo svojho sídla na zvolenskom námestí?

Aktivita múzea mimo Zvolena je rozsiahla. Predovšetkým aktívnym miestom nášho pôsobenia je Lesnícky skanzen vo Vydrovskej doline, tvorba expozícií a informačných tabúl na jeho území, spolupráca pri

realizácii Otvorenia Vydrovskej doliny, Dňa stromu, Pietneho aktu na Symbolickom lesníckom cintoríne, pomoc pri zabezpečovaní nových zbierkových predmetov do jeho areálu, ...

Múzeum je zároveň garantom rôznych aktivít a podujatí (tvorba drobných tlačí, informačných tabúl, príprava publikácií, realizácia výstav) na územiach odštepných závodov, ktoré sú schvaľované v rámci menovitých akcií a súvisia s históriou a propagáciou prírodných a lesníckych zaujímavostí či dopĺňaním náučných chodníkov našich závodov. Vedenia jednotlivých závodov sa na nás obracajú pri svojich jubileách s prosbou o pomoc pri výskume a dokumentácii ich historického vývoja a následne aj pri príprave samotných programových prezentácií, ktorých scenáre sa stali bežnou súčasťou našej produkcie.

Najvýraznejšie sú naše vlastné projekty realizované na území celého podniku – budovanie siete Významných lesníckych miest, udržiavanie siete Lesníckych náučných chodníkov a Lesných informačných kancelárií, realizovanie lesnícko-turistického pochodu Lesníckym chodníkom J.D. Matejovie.

Veľmi aktívne a myslím že aj kvalitne pristupujeme k pozitívnej medializácii a reklame podniku prostredníctvom vlastných projektov v RTVS. V posledných dvoch rokoch sme prezentovali v relácii Rádiovíkend vybrané Lesnícke náučné chodníky a Významné lesnícke miesta na územiach odštepných závodov.

LDM sa každoročne prezentuje so svojou činnosťou na podujatiach *Rimavsko-sobotská vetvička* (OZ Rimavská Sobota), *Staré Hory v zrkadle času* (Obec Staré Hory), *Festival múzeí Zväzu múzeí na Slovensku* (Liptovský Mikuláš), *Javor – deň otvorených dverí v SOŠD* (Zvolen). V roku 2017 pribudlo nové podujatie *Prezentačný deň lesnej pedagogiky v Antonstáli* (OZ Trenčín).

Múzeum je pre väčšinu ľudí inštitúcia, do ktorej sa pozrú raz a viac nepotrebuje.

Čím láka LDM návštevníkov, aby sa sem pravidelne vracali?

Dovolím si povedať, že tým návštevníkom, ktorí prišli do múzea raz a viac ho už nepotrebovali vidieť, sa nepodarilo objaviť a pochopiť krásu a význam histórie, ktorá je doložená múzejnými zbierkami. Samozrejme, našou úlohou je získať si ich, presvedčiť ich o potrebe poznania našej „hmatateľnej“ minulosti. V prvom rade ponúkame nové krátkodobé výstavy. Pripravujú ich samotní kurátori na tému lesníctva, drevárstva a histórie Zvolena a vychádzajú v prevažnej miere zo zbierkového fondu múzea. Pravidelnou súčasťou našich prezentačných aktivít sú kultúrne, vzdelávacie a súťažné podujatia, ktoré reagujú v prevažnej miere na výročia významných osobností a udalostí (prednášky, spomienkové stretnutia) alebo upozorňujú na nové knižné publikácie často aj z vlastnej produkcie (prezentácie kníh). Významnou zložkou práce našich kurátorov sú aj odborné aktivity – konferencie, kolokviá, semináre, workshopy určené prevažne pre užšiu odbornú verejnosť. V programovej ponuke múzea sú aj tvorivé dielne, ktoré reagujú a nadväzujú na témy výstav a expozícií. Najmä dlhodobo trvajúce expozície, z ktorých najstaršiu máme z roku 2011, sa návštevníkom ponúkajú nielen formou bežného lektorského výkladu, ale aj prostredníctvom iných foriem – vyplňaním pracovného listu, realizáciou tvorivej aktivity, prehliadkou pri nočnom osvetlení...

Jednou z činností múzea je pomoc odštepným závodom pri organizovaní podujatí, príprave publikácií a tvorbe či prezentácii výstav. S ktorými OZ je podľa vás najlepšia alebo najčastejšia spolupráca?

Zo súčasných dvadsiatich piatich závodov sme sa za desať rokov stretli pri spolupráci hádam s dvadsiatimi z nich, teda každý rok ide minimálne o dva odštepné závody, s ktorými pripravujeme spoločné aktivity. A treba povedať, že je to vždy spolupráca

príjemná a obohacujúca obe strany. Mne samotnej veľmi vyhovuje vzájomná komunikácia a spoločná príprava prezentácie odštepných závodov na hlavnom programe Dňa stromu. Spôsob, akým sa konkrétni kolegovia lesníci zmocnia prípravy a vystúpenia na pódii skanzenu, je výnimočný a často veľmi profesionálny.

Logicky, vďaka existencii lesníckeho skanzenu, je pre nás najlepším a aj najčastejšie spolupracujúcim závodom OZ Čierny Balog. Vyzdvihnúť by som na tomto mieste chcela ale aj OZ Trenčín, ktorého sídelné priestory sme obohatili o výstavu venovanú lesníctvu Trenčianskeho regiónu a minigalériu lesníckych osobností. Na jeho území máme dve VLM, v priestoroch jeho Poľovníckeho kaštieľa v Antonstáli sme zorganizovali 2. ročník Lesnej školy mladých fotografov a tu sa uskutočnil aj doteraz najúspešnejší ročník spoločného lesnícko – turistického prechodu s názvom Lesníckym chodníkom J. D. Matejovie.

Desať rokov je jubileum hodné hodnotení, ale pozrime sa aj do budúcnosti. Aké zmeny čakajú LDM v období tohto a ďalších rokov?

Hovorí sa, že zmena je život. Verím, že v prípade múzea bude tých pozitívnych podstatne viac. Zmeny, s ktorými sa dá počítať, nás čakajú napr. v personálnej oblasti. Pri múzejných odborných činnostiach (výskum, akvizícia, ochrana) sa musíme pomaly zameriavať opäť po štrnástich rokoch na prípravu a vybudovanie novej expozície v horárni lesníckeho skanzenu. Chceme veriť, že tou najväčšou zmenou bude zmena uloženia a ochrany lesníckych a drevárskych zbierkových predmetov. Myslim na už spomínaný a nevyhnutný nový depozitár.

Kde vidíte LDM o ďalších desať rokov?

Verím, že stále ako aktívnu a výraznú organizačnú súčasť najsilnejšieho lesníckeho subjektu na Slovensku, štátneho podniku LESY SR, ktoré bude vyhľadávaným miestom kultúrneho vyžitia, historického poznania a príjemného stretnutia nielen zvolenskej, ale najmä lesníckej verejnosti. Nehovorím to

preto, že sa to možno v tejto chvíli patrí. Myslím si, že naše múzeum za toto desaťročie dokázalo prostredníctvom svojej činnosti, že je podniku a lesníkom viac ako potrebné.

Čo by ste múzeu a jeho zamestnancom zaželi?

Nie som si istá, či ja som tá pravá, ktorá by mala niečo zaželať tomuto múzeu. Som súčasťou jeho pracovného kolektívu a teraz som aj aktuálne najdlhšie pôsobiaci zamestnanec v múzeu. Skôr by som chcela všetkým, ktorí kedy v našom múzeu pracovali, úprimne poďakovať. Rok 2017 bol pre múzeum jubilejným deväťdesiatym rokom jeho existencie, a to, ako a s čím dnes pracuje, aké hodnoty uchováva a ponúka verejnosti, je zásluha nielen dnešných, ale aj bývalých zamestnancov. Verím, že tí budúci budú ešte lepší, ako ich predchodcovia. Táto moja posledná veta jemne zaváňa chválenkárstvom, ale myslím si, že je v tejto chvíli úprimná a na mieste.

Ďakujem za rozhovor

-vr-

Ako hodnotia spoluprácu s LDM a jeho prínos pre LESY SR sme sa opýtali niektorých riaditeľov OZ

Spolupráca s kolegyňami a kolegami z Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene je na OZ Čierny Balog veľmi intenzívna po celú dobu ich príslušnosti k LESOM SR, š. p. V prvom rade sa to týka hlavne významnej pomoci pri organizovaní akcií v Lesníckom skanzene, ako 1. máj – otvorenie sezóny vo Vydrovskej doline, Deň stromu, Pietny akt v symbolickom cintoríne a mnohé iné. Pre nás nemenej významný je prínos LDM v koncepčných zámeroch rozvoja Lesníckeho skanzenu a následne pri ich samotnej realizácii. Touto cestou sa chcem pracovníkom LDM vo Zvolene poďakovať za doterajšiu spoluprácu a popriať im do ďalších rokov veľa pracovných úspechov a dobrých nápadov.

Miroslav Pepich,
riaditeľ OZ Čierny Balog

...

Za najsvetlejší bod spolupráce OZ Revúca s LDM Zvolen považujeme pomoc pri organizovaní oslavy 220. výročia narodenia Ľudovíta Greinera v roku 2016, ktorá bola spojená s vyhlásením 46. VLM pod názvom „Pamätníky Ľudovíta Greinera – významného lesného hospodára“. Dvojdňová akcia bola pracovníkmi LDM pripravená veľmi profesionálne a precízne po organizačnej aj odbornej stránke. Podobne hodnotíme spoluprácu pri predstavovaní OZ Revúca na Dni stromu vo Vydrove v roku 2017. Zo strany LDM bol vypracovaný scenár, celková choreografia a dokonca vhodným spôsobom bola riadená aj samotná prezentácia OZ.

Dlhodobou je veľmi dobrá spolupráca OZ Revúca s LDM Zvolen aj na poli lesnej pedagogiky.

Ján Vavrek,
riaditeľ OZ Revúca

...

Za uplynulých 10 rokov sa LDM stalo neoddeliteľnou súčasťou štátneho podniku, významne deklaruje históriu slovenského lesníctva a drevárstva.

Okrem vkusne upravených priestorov a historicky dômyselných nástrojov, návštevníkov nepriamo prinúti sa zamyslieť nad ťažkou prácou, ktorá v lesníctve nepochybne bola a je i v súčasnosti. Množstvo dobrých a priliehavých akcií, ktoré sa tam za posledné roky organizovali, prispeli k propagácii štátneho podniku pred širokou a náročnou verejnosťou.

Naše poznatky a spoluprácu OZ Topoľčianky s múzeom môžeme hodnotiť len pozitívne, je tam príjemný pracovný kolektív, ktorý sa snaží pomôcť pri všetkých prípadných problémoch a organizovaných akciách v rámci OZ.

Milan Garaj
riaditeľ OZ Topoľčianky

...

Chcem pogratulovať múzeu a jeho pracovníkom k jubileu. Činnosť múzea považujem za veľmi dôstojné predstavenie tradícií, ale aj súčasnosti našej profesie. V závere roku 2017 som mal možnosť spolupracovať s pracovníkmi múzea na príprave

vyhlásenia VLM, kaštieľa v Palárikove, spojeného s otvorením expozície lesníctva, ktorá je nainštalovaná v tomto kaštieli. Zo strany pracovníkov múzea som sa stretol s veľkou mierou profesionality.

Vážení kolegovia „z múzea“. Chcem vám touto formou poďakovať za propagáciu lesníctva na južnom Slovensku a zaželať veľa tvorivých nápadov v budúcom decéniu.

Vlastimil Uhlík,
riaditeľ OZ Levice

...

Lesnícke a drevárske múzeum sa stalo súčasťou podniku LESY Slovenskej republiky v roku 2008. Danú skutočnosť vnímam ako rozhodnutie, ktoré prinieslo mnoho pozitívnych prejavov spolupráce.

LDM ako súčasť podniku LESY Slovenskej republiky je možné chápať aj ako prejav sily podniku, ako prejav realizácie jeho hodnôt a jeho identity. Súčasťou vízie podniku LESY SR je aj napĺňanie potrieb spoločnosti. Záchrana kultúrneho dedičstva určite medzi potreby spoločnosti opodstatnene patrí.

Múzeum však nie je len súčasťou našej spoločenskej zodpovednosti. Je aj nástrojom na jej interpretáciu verejnosti. A je na nás, ako tento nástroj dokážeme využiť dnes a aj v budúcnosti, a to najmä v období, keď lesníctvo ako remeslo, ale aj ako filozofia, stojí pravdepodobne na historickom medzisku svojho ďalšieho smerovania.

Róbert Kiš,
riaditeľ OZ Trenčín

-vr-

Zákon o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh

Vláda SR schválila 13. decembra návrh zákona o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh. Nakoľko sa táto legislatívna norma po schválení parlamentom dotkne všetkých lesníckych a drevárskych organizácií, rozprávali sme sa o jej dopadoch na trh s drevom s generálnym tajomníkom služobného úradu ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Jaroslavom Regecom.

V prvom rade sa pán generálny tajomník chcem za všetkých čitateľov poďakovať, že ste si našiel čas odpovedať na otázky k tejto vysoko aktuálnej téme.

Pri čítaní tohto zákona si majitelia či obhospodarovatelia lesa, ktorí doteraz dodržiavali zákony, možno povedia: „nič nové“. Pribudne iba povinnosť archivovať niektoré doklady.

Ako je to v skutočnosti? Majú firmy dôvod na obavy?

Úvodom treba povedať, že návrh zákona o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva v skutočnosti implementuje nie jedno, ale až štyri nariadenia EÚ, pričom nosným je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010 z 20. októbra 2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva (ďalej len „nariadenie“). Práve to, že v predchádzajúcom období prevládal názor, že týmto nariadením u nás na Slovensku nejde o „nič nové“, nás dostalo do situácie, v ktorej sa nachádzame 4 roky, počas ktorých sme ho nedokázali implementovať. Veď našu legislatívu upravujúcu podmienky ťažby v lesoch, ale aj výrubu stromov rastúcich mimo lesa máme vypracovanú na európskej úrovni. Akosi sme zabudli na to, že nariadenie sa týka aj kontroly uvádzania dreva na trh, kontroly dovozcov a obchodníkov s drevom a tiež stanovilo povinnosť hospodárskych subjektov, ktorými sa rozumejú ako domáci obhospodarovatelia a osoby s právom ťažby vo všeobecnosti, tak i dovozcovia dreva, viesť systém náležitej starostlivosti. Vzhľadom na odlišnú štruktúru orgánov štátnej správy v rôznych krajinách EÚ, nariadenie však už nemohlo riešiť aj zodpovednosť jednotlivých rezortov a ich orgánov štátnej správy vo vzťahu k vymožitelnosti povinností, ktoré majú domáce hospodárske subjekty, dovozcovia a obchodníci na trhu s drevom a výrobkami z dreva, ako ani sankcie za porušenie jednotlivých ustanovení.

Čo sa týka povinnosti archivovania niektorých dokladov, tá je iba jedna povinnosť, ktoré majú hospodárske subjekty a obchodníci plniť podľa nariadenia aj

v súčasnej dobe, pribudla však povinnosť archivovať doklady pre prepravcov dreva a výrobkov z dreva na päť rokov.

A dôvody dreva na obavy? Myslím, že zavedenie akejkoľvek novej normy nutne vo vedomí ľudí vyvoláva obavy bez ohľadu na to, či sú opodstatnené alebo nie. Vidíme to aj na príklade niektorých mediálnych vyhlásení, ktorým však často chýba znalosť samotného nariadenia, ako aj podmienok, ktoré musí zákon, ak sa nariadenie implementuje, spĺňať po legislatívnej stránke. V každom prípade, firmy a obhospodarovatelia lesov, pokiaľ riadne vykonávajú činnosti v súlade s príslušnými zákonmi, nemusia sa obávať žiadnych postihov. K tomu smeruje aj činnosť Slovenskej lesnícko-drevárskej inšpekcie, ktorá už začala vykonávať sériu školení a poskytuje informácie každému, kto prejaví o tému nariadenia a návrhu zákona záujem.

Časopis Lesník je periodikom zamestnancov podniku LESY Slovenskej republiky. Aké zmeny čakajú v súvislosti s týmto zákonom štátny podnik?

Čo sa týka štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, ten mal splnenú jednu zo základných povinností, ktorou je pre hospodársky subjekt viesť „systém náležitej starostlivosti“ prakticky už po účinnosti príslušnej časti nariadenia, vydaním osobitnej smernice. Ďalšie povinnosti sú viazané na existujúcu domácu legislatívu a zostávajú prakticky nedotknuté.

Ten, kto niekedy obchodoval s drevom, vie, aké je ťažké pri množstvách vagónov, kamiónov, ale i bežných nákladných automobilov napríklad s palivovým drevom všetok pohyb dreva kontrolovať. Z pohľadu doterajšej praxe je to takmer nemožné. Aké budú možnosti Slovenskej lesnícko-drevárskej inšpekcie zabrániť porušovaniu tohto zákona? Aké budú kompetencie tohto útvaru a koľko bude mať výkonných pracovníkov kontroly? Predpokladá sa aj koordinácia so zložkami ministerstva vnútra alebo ministerstva financií?

Áno, kontrola prepravovaného dreva predstavuje dôležitý spojovací článok medzi hospodárskymi subjektmi, obchodníkmi a spotrebiteľmi dreva. Nebolo ho pochopiteľne možné vynechať z pôsobnosti zákona, veď samotné nariadenie je svojou podstatou zamerané na zamedzenie nelegálnej ťažbe dreva, jeho uvádzaniu na trh a vystopovateľnosti pôvodu dreva. Je pochopiteľné, že pri zložených dodávkach od viacerých dodávateľov, pôjde o zložité kontroly, ale ako je to už aj v súčasnej dobe, každé prepravované drevo musia sprevádzať príslušné doklady preukazujúce legálnosť jeho nadobudnutia a prepravy. Tu práve očakávame neoceniteľný prínos Slovenskej lesnícko-drevárskej inšpekcie, ktorá sa bude špecializovať na činnosť štátnych dozorov, čím zabezpečí vlastne chýbajúcu dozornú činnosť existujúcich okresných úradov, ktoré práve pre stále pribúdajúcu administratívnu záťaž a náročnosť výkonu štátnej správy vidáme v teréne čoraz zriedkavejšie.

Z hľadiska kompetencií Slovenskej lesnícko-drevárskej inšpekcie, tá bude najmä vykonávať štátny dozor nad hospodárskymi subjektmi, obchodníkmi a prepravcami, ukladať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, rozhodovať o priestupkoch a iných správnych deliktach, vykonávať bezodplatne poradenskú činnosť v oblasti uvádzania dreva na vnútorný trh a systémov náležitej starostlivosti, spolupracovať pri poskytovaní a kontrole prostriedkov z verejných zdrojov, ako aj spolupracovať s ostatnými orgánmi verejnej správy, orgánmi policajného zboru, poskytovať súčinnosť colným orgánom a iným orgánom štátnej správy pri pochybnostiach o druhu, množstve a pôvode dreva a výrobkov z dreva.

V súčasnej dobe počítame so zamestnaním 12 zamestnancov, ktorí budú vykonávať činnosť Slovenskej lesnícko-drevárskej inšpekcie. Nie je pochýb o tom, že títo budú vystavení zvýšeným tlakom a zodpovednosťou, nielen zo strany verejnosti, ale aj vo vzťahu k ostatným rezortom, a nezabúdajme ani

na orgány EÚ. Na zasadnutiach expertnej skupiny v Bruseli členské štáty pravidelne v štvrtročných intervaloch podávajú správu o počte vykonaných kontrol, zistených nedostatkoch a uložených sankciách.

Dôvodová správa k tomuto zákonu hovorí o povinnosti Slovenskej republiky aplikovať príslušné normy EÚ do roku 2013 a hroziacej finančnej sankcii. Akú sumu by muselo Slovensko zaplatiť za oneskorené prijatie tejto legislatívy?

Aj keď výpočet výšky pokuty, ktorú môže EÚ udeliť členskému štátu je značne zložitá, podľa predbežného výpočtu by to skutočne mohla byť suma presahujúca 100 mil. EUR. Iba na ilustráciu uvediem, že keď Európsky súdny dvor zakázal ťažbu v poľskom Biawowiezskom pralesi a naši susedia tento rozsudok nerešpektovali, boli nútení platiť za každý deň pokutu vo výške 100 tis. EUR.

V internetových diskusiách po oznámení zámeru sa niekoľkokrát opakoval aj názor, že ide vlastne o priznanie ministerstva, že s ťažbou dreva nie je nič o v poriadku. Už sme si povedali, že aj doteraz bola ťažba aj preprava dreva legislatívne ošetreaná a že ide o aplikáciu smerníc EÚ, no napriek tomu. Na ministerstvo ste prišli z podnikateľského prostredia, a preto sa chcem opý-

tať, aký je váš súkromný názor na mieru nelegálnej ťažby na Slovensku.

Aj keď určitá miera nezákonnosti sa objavuje v každej oblasti ľudského života, lesníctvo nevyvíjajú, takto by som situáciu v lesoch necharakterizoval. Práve naopak, z rôznych neoverených zdrojov sa v médiách objavujú čísla o výške nelegálnej ťažby na Slovensku a my by sme túto situáciu chceli skutočne preveriť nie populárnymi alebo neoverenými hypotézami predkladanými verejnosti, ale reálnymi číslami. Myslím, že v súčasnej dobe je v médiách popularizované zavádzanie verejnosti ukážkami odlesnených plôch po vykonaní náhodných ťažieb, ako aj ťažbami vykonávanými mimo lesa. Avšak pokiaľ nebudeme disponovať reálnymi číslami získanými na základe riadne vykonaných štátnych dozorov na úseku ťažby a uvádzania dreva na trh, nebude ani možné sa k tejto téme zodpovedne vyjadriť.

Zákon má platiť od apríla tohto roku, no musí ešte prejsť schvaľovaním v parlamente. Očakávate nejaké zmeny v zákone počas jeho schvaľovania? Bude mať ministerstvo dostatok času na vytvorenie funkčnej SLDI?

Čo sa týka možných zmien v návrhu zákona, to ponechám na poslancov.

Zodpovedne však môžem povedať, že návrh zákona bol pripravený na vysokej odbornej úrovni, keď čas paradoxne v tomto smere pracoval aj v náš prospech a do návrhu mohli byť zahrnuté tiež skúsenosti ostatných členských štátov EÚ. Ak sa ho podarí prijať, budeme môcť konštatovať, že ho máme vypracovaný na špičkovej úrovni, a tak ho aj budeme prezentovať Európskej komisii.

Prijatie legislatívnej normy je iba začiatok procesu a jej uplatňovanie v praxi zasa cesta na dosiahnutie zamýšľaného cieľa. Aký očakávate prínos nového zákona pre slovenské lesníctvo, drevárstvo, ale aj životné prostredie?

Verím, že návrh zákona bude prijatý a už v predpoklade od 1. apríla budeme mať orgány štátnej správy, ktoré budú mať možnosť vykonávať ako plánované, tak aj operatívne kontroly legálnosti ťažieb dreva a jeho uvádzania na trh, ako aj obchodníkov. To bude základným nástrojom na získanie objektívnych výsledkov o legálnosti ťažieb a trhu s drevom na Slovensku ako pre orgány verejnej správy, tak i pre občanov. A samozrejme, aj týmito krokmi chceme potvrdiť, že sme platnými členmi EÚ.

Ďakujem za rozhovor
-vr-

LESY SKI CUP
Horehronská liga
2018

20.1.2018 Čertovica
11.2.2018 Polomka - Bučník
3.3.2018 Donovaly – Zahradište
4.3.2018 Šachtičky

2. ročník

Slabým miestom je chýbajúca dlhodobá koncepcia rozvoja podniku

Od 21. novembra riadi rozvojovo-investičný úsek GR Ing. Miroslav Skladaný. S novým riaditeľom sme sa rozprávali o aktuálnych problémoch, ale i o plánoch na rozvoj podniku v budúcich rokoch.

Pod rozvojovo-investičný úsek spadajú tri odbory: investičný odbor, odbor projektov EÚ a odbor koncepcií a rozvoja. Aké úlohy budú jednotlivé odbory riešiť v roku 2018? Začneme s investičným odborom.

V prvom rade by som rád zhodnotil rok 2017. Napriek všetkým administratívnym problémom, sa podarilo naplniť a mierne prekročiť objem strojných investícií, kde predpokladáme prekročenie plánovaného finančného objemu cca. 13 mil. € o 850-tisíc €. Podarilo sa to najmä vďaka nákupu 22 nákladných automobilov na odvoz dreva a 10 sypačov. Jedná sa o počty vozidiel pôvodne plánované na obnovu v priebehu dvoch rokov. K tejto zmene oproti pôvodne plánovanému harmonogramu obnovy sme pristúpili so súhlasom Dozornej rady preto, že sa v roku 2017 nepodarilo obstaráť viaceré plánované akcie. Ide hlavne o obnovu osobných a technologických vozidiel, čelných nakladačov, lanoviek a stavebných strojov. Týmto krokom sme zabezpečili vyrovnané plnenie investícií a vytvorili sme si v roku 2018 priestor na prefinancovanie akcií, ktoré sa nám nepodarilo zrealizovať v roku 2017.

V najbližšom období budeme musieť riešiť masívnym spôsobom obnovu osobných a technologických vozidiel. Osobné automobily sa prakticky nenakupovali od roku 2012. Za toto obdobie by niektoré firmy vymenili kompletnú flotilu áut. Pri technologických autách je situácia iba o málo lepšia. Prevádzka zastaraného vozového parku je finančne náročná a neposkytuje prevádzkovú bezpečnosť na požadovanej úrovni.

Do plánu na rok 2018 sme vzhľadom na finančné možnosti naplánovali výmenu približne 85 najstarších osobných a technologických vozidiel. Pretože obnova vozového parku týmto tempom nie je dostatočná, tak vedenie podniku prehodnocuje aj iné formy riešenia tohto problému.

Z výrobných úloh je prioritná obnova čelných kolesových nakladačov. Prevádzkové náklady na opravy a údržby už vo viacerých prípadoch prekračujú výšku odpisov pri nových strojoch, a tým je ich prevádzkovanie neekonomické. Nehovoriac o tom, že v prípade porúch vznikajú problémy so zabezpečením zmluvných dodávok dreva.

Čo sa týka stavebných investícií na rok 2018, medzi najvýznamnejšie patria dve rozostavané novostavby lesných ciest budovaných na sprístupnenie lesných porastov

na území NAPANTu (OZ L. Hrádok). Na základe vnútropodnikovej dohody realizáciu oboch zabezpečuje OZLT. Na jednej bolo preinvestovaných okolo 700.000 eur a približne rovnaký objem bude potrebný na jej dokončenie v roku 2018. Na druhej s rozpočtom 1,7 milióna eur bolo prestavaných približne 100.000 eur.

Medzi ďalšie významné investície patrí rekonštrukcia manipulačno-expedičného skladu Lednické Rovne s predpokladanou hodnotou zákazky necelé tri milióny eur. Ide o kompletnú rekonštrukciu skladu s prekládkou linky. Pre nevyhnutnosť zabezpečiť aj počas realizácie stavebných prác nepretržitú prevádzku skladu, bude táto akcia realizovaná v dvoch rozsahovo obdobných etapách v rokoch 2018 aj 2019.

Pre verejnosť bude zaujímavou akciou rekonštrukcia budovy pri poľovníckom zámočku v Topolčiankach. Oprava strechy a fasády na nej prebehla už v minulosti. Budova je dlhodobo nevyužívaná a vyžaduje komplexnú rekonštrukciu. To znamená, že z pôvodného stavu zostanú prakticky iba holé múry. Po ukončení rekonštrukcie bude budova využívaná na prácu s verejnosťou. Akcia má nadväzovať na už schválený projekt z fondov EÚ s názvom: Obnova včelárskej tradície v Topolčiankach. V rámci tohto projektu bude v novo zrekonštruovanej budove zariadená enviroučebňa. Vybavenie tejto učebne bude hrazené z fondov EÚ. Zatiaľ nie je spracovaná projektová dokumentácia, no predpokladám, že náklady budú okolo 600.000 eur.

V roku 2018 by sa mal tiež vyriešiť dlhodobý a často medializovaný problém s havarijným stavom hrádze Račková. Výsledkom neukončeného procesu delimitácie je to,

že LESY SR, štátny podnik vlastní vodnú stavbu napriek tomu, že nie je správcom predmetného vodného toku a ani správcom pozemkov pod vodnou nádržou. V zmysle dohodnutého postupu po vykonaní rekonštrukcie v hodnote okolo 400.000 eur bude objekt prevedený do správy Slovenského vodohospodárskeho podniku, štátny podnik Banská Štiavnica.

Aké zmeny čakajú odbor projektov EÚ?

Zmena nastáva v personálnom obsadení. 31. decembra 2017 odišiel do dôchodku Ing. Jozef Zatlukal. V jeho doterajšej práci bude kontinuálne pokračovať skúsený projektový manažér Ing. František Král.

Aké úlohy zabezpečuje novozaložený odbor koncepcií a rozvoja?

I keď sa odbor v minulom roku iba rozbiehal a navonok nedával výstupy, pracoval na viacerých projektoch. Prvý informatívny materiál, ktorý z tohto odboru vyšiel, bola Analýza strát pri nakladaní s drevnou hmotou.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR schválilo pre LESY SR, š. p. , „Koncepciu rozvoja štátneho podniku na rok 2017“. Súčasťou koncepcie rozvoja štátneho podniku na rok 2017 bola aj úloha znižovania strát vznikajúcich pri nakladaní s drevnou hmotou.

Vedením podniku bola prijatá úloha definovať súčasný stav nakladania s drevnou hmotou, určiť kľúčové a rizikové miesta a uzly strát a navrhnúť postupy a opatrenia na ich elimináciu. Analýza mala vychádzať z prevádzkových a účtovných príčin vzniku strát.

Odbor v tomto prípade zabezpečoval konzultácie, zber údajov, nakoľko externá firma nemá dostatočné informácie o výrobných a radiacích procesoch v našom podniku.

Odbor tiež pripravil a vyhodnocoval pilotný projekt predaja dreva na pni, ktorý sa realizoval na OZ Liptovský Hrádok, na LS Liptovská Osada a LS Liptovská Teplička. Filozofia predaja je taká, že kupujúci platí za strom, ktorý prechádza do jeho vlastníctva vo fáze stínky a zaplatí zazmluvnenú cenu bez ohľadu na to aké sortimenty z neho dokáže vymanipulovať.

Projekt bol však prispôbený interným smerniciam a vznikol hybrid, pri ktorom kupujúci platil cenu podľa výsledkov sortimentácie na odvoznom mieste. Tým došlo k anulovaniu výhod takéhoto spôsobu predaja.

Do budúcnosti plánujeme opätovne v rôznych typoch porastov posúdiť ekonomickú efektívnosť spôsobu predaja dreva na pni.

V prvom rade je však potrebné zistiť, pri akých porastoch vzhľadom na uzatvorenie zmluvy disponujeme voľným objemom dreva a pri ktorých by sme vedeli v prípade preukázania efektívnosti tento postup aplikovať v širšom meradle.

Za prvý rok pôsobenia sa odbor koncepcií a rozvoja venoval hlavne problematike spojenej s odbytom dreva a procesnými úkonmi na manipulačných skladoch. Tým čiastočne vyplnil svojou činnosťou prázdny priestor medzi výrobou končiacou sa procesmi na odvoznom mieste, a samotným obchodom.

Ako sa po mesiaci od menovania cítiš v kresle riaditeľa?

Primerane funkcii. Od ukončenia školy pracujem na odbore investícií a spolupodieľal som sa na tvorbe interných postupov

súvisiacich s investičným rozvojom podniku. Za slabé miesto považujem chýbajúcu dlhodobejšiu koncepciu rozvoja podniku podľa jednotlivých oblastí. Považujem za potrebné podľa jednotlivých oblastí v spolupráci s príslušnými úsekmi spracovať posúdenie súčasného stavu a následne určiť cieľový stav, ku ktorému sa chceme dopracovať. Tým by sa zamedzilo pomerne veľkým rozdielom v stave jednotlivých skupín majetku na organizačných zložkách. Momentálne pri krátkodobých – jednoročných – plánoch sa na výbere akcií podpisuje osobnosť každého riaditeľa OZ.

Taktiež chcem urobiť všetko preto, aby rozvojovo-investičný úsek podniku fungoval, čo najefektívnejšie a aby sa v čo najväčšej možnej miere zjednodušili procesy súvisiace s plnením schválených plánov.

Ďakujem za rozhovor -vr-

Stromček pod stromček

Prvý stromček pod stromček z rúk generálneho riaditeľa Mariana Staníka dostali deň pred Mikulášom deti z detského domova Svetluška v Banskej Bystrici. Počas tejto, už štrnásťročnej tradície roznášajú lesníci vianočné stromčeky do detských domovov, domovov sociálnych služieb, nemocníc.

V závere roka 2017 sme túto milú tradíciu odštartovali v jednom z najstarších detských domovov na Slovensku, ktorý bol založený už v roku 1958 ako dojčenský ústav. Po viacerých zmenách sa z neho stal moderný detský domov a od roku 2010 nesie neoficiálny „Svetluška“. Tento názov si deti vybrali samé, pretože Svetluška, malá mušia víla s lampášikom, je symbolom života a nádeje, pomáha opusteným a strateným deťom nájsť cestu k novej šanci na život.

Dvadsať balíčkov plných sladkostí i drobností a detskú hojdačku pre novorodencov sme odovzdali spolu s vianočnou jedličkou. Hoci sa nezúčastnili všetky deti, pretože niektoré, žiaľ, kvôli svojmu fyzickému hendikepu nemôžu opustiť lôžka, bola nás plná spoločenská miestnosť. „Všetkým vám prajem, aby ste mali pekné Vianoce, aby vám tento stromček priniesol vianočnú pohodu a atmosféru, a aby ste pri ňom strávili príjemné chvíle,“ tieto a mnohé ďalšie prania si deti vypočuli z úst generálneho riaditeľa štátneho podniku Mariana Staníka.

O pár minút vôňa ihličia zaplnila celú miestnosť a pracovné nasadenie pri tvorbe vianočných ozdôb urobilo z detí a lesníkov skutočný tím. O pol piatej bol stromček ozdobený a nastal čas nášho odchodu. Vyprevadila nás skupinka detí, s ktorými sa budeme počas budúceho roka stretávať na rôznych aktivitách lesnej pedagogiky.

Tento ako aj stovky ďalších vianočných stromčekov rôznych druhov a veľkostí priniesli do týchto zariadení kúsok lesa z lesa. Všetkým tento symbol patrí k Vianociam, tak ako k nim patrí detská radosť. A ako hovorí náš kolega: „Myslím si, že ak je to stromček priamo pre deti, tak bude úplne jedno, aký veľký bude a z akej dreviny, hlavne nech priniesie tú skutočnú voňavú vianočnú atmosféru.“

-as-

Recept na nevhodné, nestabilné a stlačiteľné podložie lesných ciest typu 1L a 2L

V roku 2017 prebehlo doplnenie technológie reprofiliácie lesných ciest frézovaním o prídavné zariadenie na dávkovanie a realizáciu stabilizácie spojivom, ako sú vzdušné jemne mleté nehasené vápno, pre obmedzenie prašnosti granulované bezprašné vápno, portlandské cementy triedy 32,5 a 22,5, struskoportlandské a vysokopečné triedy 32,2, hydraulické cestné spojivá alebo ich zmesi.

Prídavné zariadenie sa upína na trojbodový záves bázového stroja, hydraulické spojivo sa dopĺňa priamo s veľkoobjemovej cisterny. Vzhľadom na fyzikálno-mechanické vlastnosti podložia na úrovni konštrukčnej pláne, dochádza k zhodnoteniu aktívnej zóny vozovky ako homogénnej vrstvy stabilizovanej hydraulickým spojivom v hrúbke 300-400 mm, zhotovené miešaním na mieste zemnou frézou. Základnou podmienkou je vykonanie geotechnického prieskumu odborne spôsobilou osobou a návrh a výpočet zmesi a dávkovania stabilizácie. V praxi na mäkkých neúnosných úsekoch s únosnosťou $E_{def2} = 18 \text{ MPa}$ sa po realizácii stabilizácie cementom zvýšila únosnosť na $E_{def2} = 45 \text{ MPa}$, čo je výborný výsledok.

Technológia vhodná nie len pre závody karpatského flyšového pásma, ako sú OZ Vranov, Prešov, Námestovo, Čadca, Považská Bystrica, Trenčín ale aj pre ostatné závody v lokalitách s nevhodnými zeminami a málo únosným podložením.

- Výhody bežnej reprofiliácie (suchý proces):
- využíva staré konštrukčné vrstvy cesty,
 - minimálna potreba dovozu nových materiálov (kameň, asfalty),
 - nenáročná a ekologická technológia,
 - rýchla realizácia,
 - jednoduchá, následná oprava, prípadne rekonštrukcia,
 - pre lesnícku prevádzku plne postačujúca,
 - pomerne dobrá životnosť,
 - úspora nákladov na opravu.

Nevýhody: absencia jemných prachových zakliňovacích častíc vo vozovke, nedostatok kameniva v pôvodných konštrukčných vrstvách.

Výhody reprofiliácie so stabilizáciou a samotnej stabilizácie (mokry proces):

- 1) V prípade zhotovenia stabilizovanej vrstvy netreba odstraňovať z trasy nevhodnú zeminu a využije sa materiálová základňa na stavbe.
- 2) Podložie vozovky je tvorené prevažne nevhodnými ílovitými zeminami, nestabilnými a stlačiteľnými pri vyššej vlhkosti a nebezpečne namázanými, ktorých vlastnosti treba zlepšiť a podložie chrániť pred klimatickými vplyvmi.
- 3) Stabilizovaná vrstva zo zmesi ílu a kameniva a hydraulického spojiva vytvorí tuhú a vode nepriepustnú vrstvu s dostatočnou únosnosťou, ktorá je schopná určitý čas odolávať aj klimatickým vplyvom.

Nevýhody: je stanovená doba zrenia stabilizovanej vozovky, dopravné vzdialenosti spojív, prašnosť (ktorá sa dá redukovat' časotčne granulátmi).

Branislav Sivčo, OZLT

Aká je situácia s podkôrnikovou kalamitou v roku 2017 v podmienkach LESOV SR, š. p.

Už počas zimy, ktorá bola po dlhšej dobe nazaj taká, aká sa v našich podmienkach očakáva, sme vedeli, že ani -30°C teploty nebudú stačiť na zníženie populácie podkôrneho hmyzu, ktorý prezimoval pod kôrou smrekov vo všetkých štádiách. Nízke teploty v apríli a hlavne v prvej polovici mája, ako ukazuje obrázok 1, ešte dávali nádej, že prvá generácia lykožrúta smrekového nebude silná. Ale ako udreli v druhej polovici mája horúčavy atakujúce historické teploty a za pomoci zrážkového deficitu od začiatku roka ako dokazuje obrázok 2 (v porovnaní s rokom 2016, keď bol vysoký prebytok zrážok – obrázok 3), zaznamenali sme rekordné odchty. OZ Beňuš zaznamenal rekord prvej generácie a to 48-tisíc ks lykožrúta smrekového na jeden lapač za 14 dní. 30-tisícové odchty boli takmer bežné. Keď si uvedomíme, že 4 000 ks je hranica silného odchty za jedno rojenie, tak tieto čísla sú naozaj extrémne.

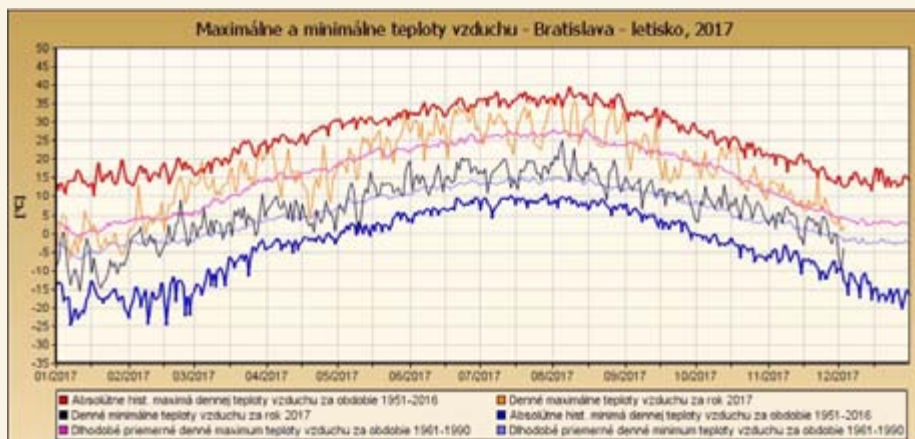
Situácia v smrekových porastoch je obrazom toho, čo vykazujú odchytové zariadenia. Situácia je taká, že v priebehu 5 dní po naletení sa objavujú od kôry opadané smrek, ktoré nevykazovali žiadne známky naletenia. Rýchly a silný nálet je takmer nemožné identifikovať.

Roztrúsená podkôrnikova kalamita sa stáva sústredenou.

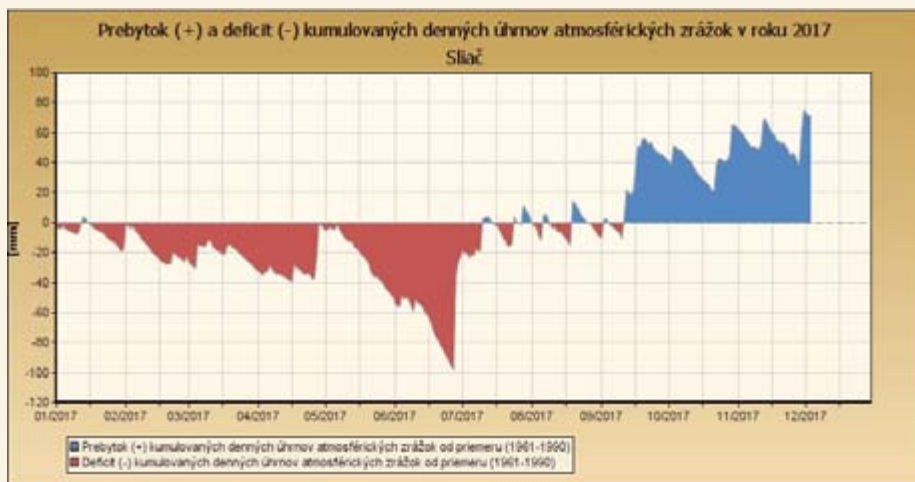
Od roku 2015, po kalamite Žofia, každoročne pripravujú LESY SR, š. p., Stratégie ochrany lesa na nasledujúce roky podľa vývoja spracovania kalamít a odchty podkôrneho hmyzu podľa lapačov a lapákov.

V Stratégii ochrany lesa sa venujeme postupom spracovania veterných a podkôrnikových kalamít a následných obranných a ochranných opatrení po ich spracovaní. Porastová hygiena, asanácia zvyškov po ťažbe (pálenie, chemická asanácia, štiepkovanie), inštalácia bariér lapačov, využívanie ťažby na použitie lapákov ako hromadného odchytového zariadenia, prípadne využívanie tzv. švédскеj metódy, tvoria súbor efektívnych nástrojov integrovanej ochrany lesa.

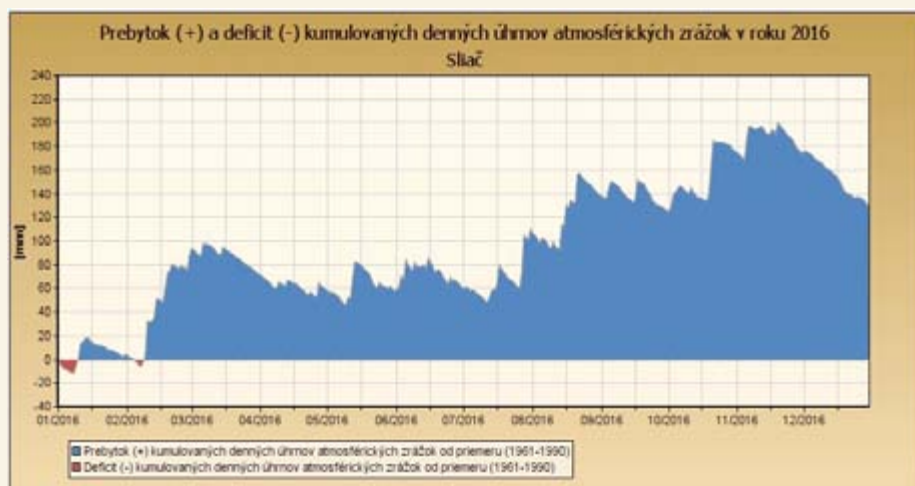
V Stratégii sa ďalej stanovuje počet odchytových zariadení na nasledujúci rok pre prvé rojenie podľa Odštepňných závodov (OZ), a to na základe kalamitného základu, výšky aktuálnej kalamity a vyhodnotenia odchytových zariadení v aktuálnom roku. Každý rok sme počty odchytových zariadení pre OZ zvyšovali, aby sme v čo najširšom rozsahu zachytili populáciu škodcov. Pomer lapačov a lapákov sa pre kalamitné OZ stanovoval v pomere najmenej 50% lapákov z celkového stanoveného počtu odchytových zariadení. Výhoda klasických

Obrázok 1 Priebeh teplôt v roku 2017 s vyznačením výkyvu teplôt, kedy vyznačené teploty dosiahli až prekročili historické maximá. Zdroj: shmú

Obrázok 2 Deficit zrážok v roku 2017. Zdroj: shmú

Obrázok 3 Prebytok zrážok v roku 2016. Zdroj: shmú

lapákov je v tom, že je to prirodzený materiál v lese, na ktorý lykožrút prirodzene nalietava. Otrávený lapák je prostriedok na zničenie neobmedzeného počtu lykožrútov. Lapáče nám normálne slúžia na monitoring, ale v bariérach a zostavách ich vieme využiť aj ako obranné zariadenie, ktoré dokáže odchytiť množstvo jedincov, čo dokazujú aj tohtoročné odchyty.

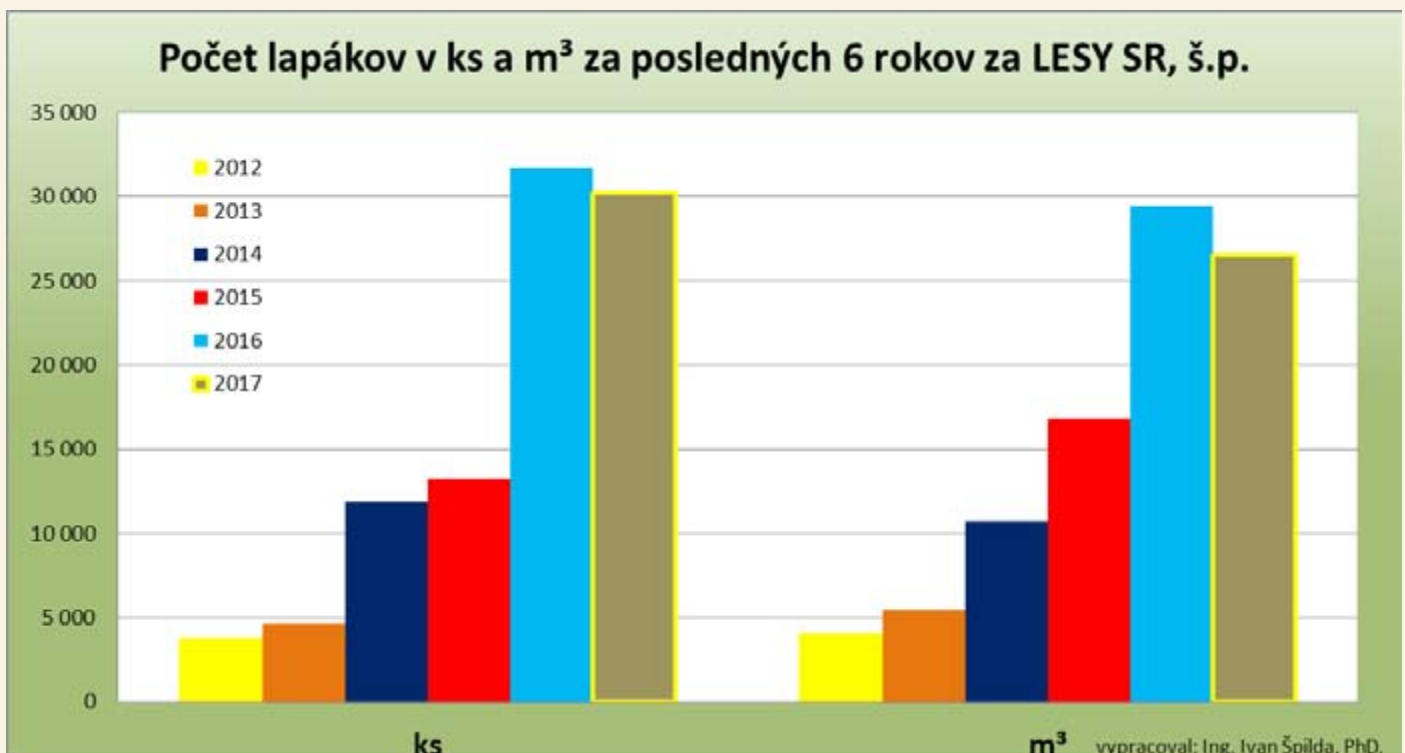
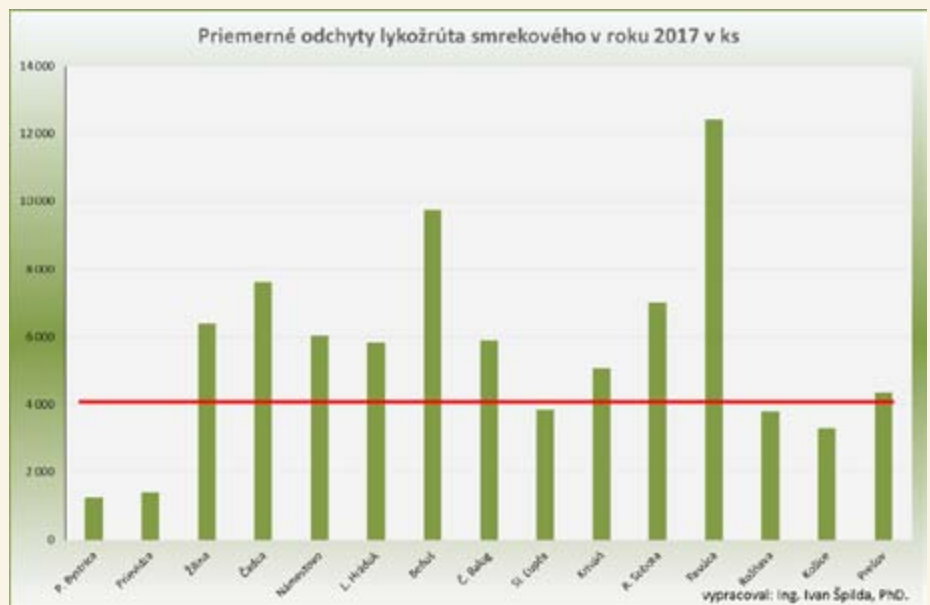
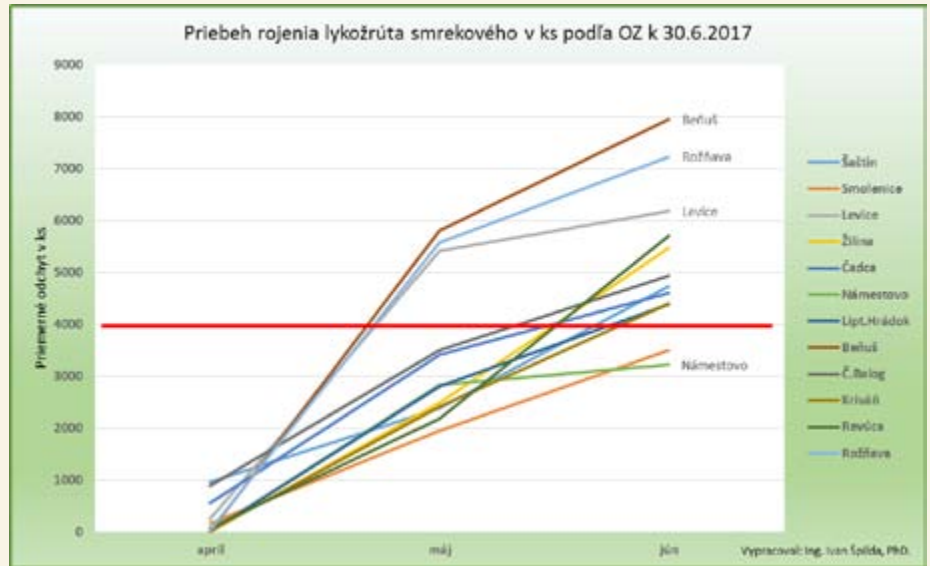
Počet lapáčov sa od roku 2013 zvýšil z 12.995 ks na súčasných 22.544 ks. V roku 2017 (za prvé rojene) 14 OZ prekročilo hranicu silných odchyto, z toho 11 výrazne. Deväť OZ zaznamenalo stredné odchyty a len jeden OZ mal slabé odchyty (OZ Považská Bystrica). Aj také OZ ako Šaštín, Smolenice, Topoľčianky a Levice zaznamenali silné odchyty lykožrúta smrekového.

Počet lapákov od roku 2012 sa postupne zvyšoval, no výrazne zvýšenie ich používania nastalo až rok po kalamite Žofia. Ten rok bol pre LESY SR, š. p., v počte nasadených lapákov rekordný.

Silný nástup odchyto v druhej polovici mája potvrdzuje, že šírenie podkôrnikovej kalamity v roku 2017 extrémne, a to aj vďaka počasiu. Je neuveriteľné, aký obrovský rozsah obranných a ochranných opatrení sa realizuje, koľko hmoty sa dokáže vyťažiť včas a nie sú problémy ani s odvozom a odbytom. No ani toto obrovské množstvo vykonaných opatrení nestačí na spomalenie šírenia podkôrneho hmyzu. Za takýchto okolností nám ostáva dúfať jedine v pomoc počasia.

Celková kalamita, ktorá ostáva na spracovanie, je oproti rovnakému obdobiu minulého roka nižšia o vyše 90 tisíc m³. Treba zotrvať v silnom tempe spracovania kalamity, vykonávanie všetkých ochranných a obranných opatrení, lebo bez ich realizácie by bola situácia v našich smrekových porastoch oveľa vážnejšia.

Ivan Špilda

Lesnícke vrečko nápadov

Nová rubrika Lesnícke vrečko plné nápadov je určená hlavne lesným pedagógom a počas celého roka 2018 bude prinášať nové rady a námety pre rôzne aktivity v lese i Lesoučebniach, a možno časom prinesie aj oprášené aktivity lesnej pedagogiky, ktoré sprevádzali jej začiatky na Slovensku. Dúfam, že niektoré z nich sa objavia aj na fotografiách z aktivít lesnej pedagogiky, ktoré pre deti pripravujete do nového roka 2018.

Lesní zajaci ušiáci

Lesní zajaci ušiáci je nová edukačná hra lesnej pedagogiky zameraná na rozpoznávanie druhov lesných drevín. Deti počas lesnej prechádzky hľadajú na stromoch rozvetvené konárik v tvare písmena Y, a to z čo najväčšieho počtu rôznych druhov drevín. Každý konárik si umiestnia do osobitného vrecúška so vzorkami listov, plodov a názvom daného stromu.

V Lesoučebniach si deti z konárikov tvaru Y vytvoria zajace prípadne králiky vo forme rôznych predmetov, napr. ako náhrdelník, ozdobu do črepníka, prípadne prak. Lesní pedagógovia zároveň vysvetlia rozdiel medzi týmito dvomi druhmi zvierat. Deti si z tejto aktivity lesnej pedagogiky a podľa druhu použitej dreveniny domov odnesú králika poľného brezového, či dubového alebo zajaca poľného jedľového, bukového, bazového ...

Pniček LESníček

Pniček LESníček je nový kamarát lesníkov a lesných pedagógov, ktorý by sa mohol zhostiť úlohy pomocníka lesných pedagógov pri učení o lese v lese. Deti pri prechádzke v lese, spoznávajú nielen les ako prirodzený ekosystém, ale hlavne les ako manažované prostredie, v ktorom prebiehajú výchovné zásahy. Na výrobu nášho sprievodcu Pnička LESníčka potrebujeme žrdovinu asi s priemerom 7-9cm. Deti si z nej odpíli zhruba 10-15cm kus, do ktorého navrtávajú otvory na umiestnenie povrázku, pomocou ktorého sa umiestnia kúsky dreva tvoriace nohy a ruky (snažíme sa použiť kúsky dreva z čo najväčšieho množstva rôznych druhov drevín).

Následne je potrebné odstrániť kôru z miesta, na ktoré budú umiestnené usušené lesné plody, prípadne kamienky,

ktoré dodávajú Pničkovi výraz tváre. Aby bol pomocník lesného pedagóga kompletný, je vhodné použiť rôzne druhy machu na dotvorenie jeho vzhľadu (vlasov, brady).

Pri tejto aktivite sa deti oboznámia s prácou a úkonmi, ktoré lesníci v manažovaných lesoch robia. Je dobré deťom vysvetliť, čo je to prerezávka, prebierka a ťažba a hlavne to, čo sa z vyťaženého dreva všetko pripravuje a aké veci z dreva robia lesníci v lesnom prostredí (krmelce, solníky, posedy, chaty, altánky, lavičky, informačné stojany na tabule ...). Zároveň sa učia rozpoznávať druhy drevín aj iných druhov lesných rastlín, plodov a pri výrobe Pnička LESníčka získajú deti aj praktické skúsenosti z práce s drevom pri používaní píly a vrtákov.

-as-

Kaštieľ v Palárikove sa stal 48. významným lesníckym miestom

Palárikovský kaštieľ známy historickým anglickým parkom a blízkou bažantnicou sa stal v poradí už 48. významným lesníckym miestom (VLM). Priradil sa tak k ďalším historickým objektom, miestam a technickým pamiatkam, ktoré súvisia s lesníctvom a ochranou prírody. Vôbec prvým VLM, ktoré LESY SR vyhlásili, bol poľovnícky zámok v Topoľčiankach a prvú dekádu vyhlásovania týchto miest symbolicky uzatvoril práve zámok v Palárikove.

„Kaštieľ v Palárikove patrí k rodinnému strieburu našej firmy a do rodiny významných lesníckych miest právom patrí,“ zhodnotil symbolické povýšenie objektu výrobnotechnický riaditeľ podniku Jozef Bystriansky.

Malej slávnosti sa v stredu 6. decembra zúčastnili desiatky osobností, okrem iných aj starosta obce Palárikovo Jozef Derňár. Podľa neho je vyhlásenie kaštieľa za VLM podnetom na zvýšenie počtu návštevníkov celého regiónu. Vyzdvihol aj fakt, že sa po zmenách v organizačnej štruktúre do Palárikova presunulo sídlo lesnej správy, a zároveň ocenil, že sa kaštieľ otvoril pre verejnosť. „Stále keď predstavuje nejakým hosťom Palárikovo, vždy spomenieme, že je tu jedna z najstarších bažantníc v strednej Európe a že je tu v kaštieli napríklad aj sídlo C.I.C.“ povedal starosta.

Prvá písomná zmienka o lokalite Palárikovo (pred rokom 1948 Slovenský Meder) pochádza z 13. storočia. Poslednými šľachtickými vlastníkmi panstva a kaštieľa boli Károlyovci,

V roku 1866 bola dokončená posledná veľká prestavba kaštieľa, ktorú je možné charakterizovať neskorým klasicizmom, s prvkami budapeštianskej neorenesancie.

Krajina v oblasti Palárikova už oddávna ponúka poľovníkom veľmi cenné lovecké zázitky a trofeje. Chýrna je tunajšia bažantnica založená Károlyovcami v polovici 18. storočia. Bažantnica, chov zveri a poľovné revíry preslávili Slovenský Meder v prvej polovici 20. storočia, keď sa stal európskym eldorádom malej poľovnej zveri. Honosné

poľovačky tu vyhľadávala európska politická, podnikateľská a šľachtická elita.

Po odchode Károlyovcov do exilu, pred príchodom sovietskych vojsk v r. 1945, prevzali pozemky štátne lesy, ktoré tak stáli pred náročnou úlohou v zmenených podmienkach nadviazať na tradíciu starostlivosti o revír a zver v bažantnici.

Nová expozícia LDM v Palárikove

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene (LDM) otvorilo v poľovníckom kaštieli v Palárikove novú vysunutú expozíciu. V centrálnej vežičke kaštieľa si od 6. decembra môžu návštevníci pozrieť stálu výstavu Lesníctvo a poľovníctvo v Palárikove. Expozícia ponúka cez obrazový a textový materiál návštevníkovi pohľad na kaštieľ z historického, lesníckeho a poľovníckeho hľadiska vo vývojovom spektre – od vlastníctva šľachtickej rodiny po prevzatie štátnymi lesmi, ktoré majú v správe lesné hospodárstvo i starostlivosť o bažantnicu. Expozíciu dopĺňajú zbierkové predmety najmä z fondu LDM a trofeje a historické fotoalbumy z lesných správ v Palárikove a Gabčíkove, Odštepny závod Levice. Návštevníkov zaujmú historické fotografie dokumentujúce vlastníctvo Károlyovcov, faunu bažantnice i fotografie z činnosti lesného závodu v Palárikove, ktorý svojho času navštevoval ako poľovnícky hosť aj Alexander Dubček. Dlhodobá expozícia bude verejnosti prístupná v rámci návštevníckého poriadku kaštieľa v Palárikove.

„LDM Zvolen si v roku 2017 pripomenulo výročie 90 rokov lesníckeho múzejníctva. Dnes oslavujeme toto výročie týmto milým spôsobom, keď sme otvorili v deväťdesiatročnej histórii v poradí už 11 expozíciu LDM. Jej téma je lesníctvo a poľovníctvo v Palárikove. Otvorili sme ju, aby sme oživilí tieto priestory, aby sme ponúkli novú tému, aby sme vystavili zaujímavé lesnícke zbierky a aby sme ukázali lesníctvo a poľovníctvo v komplexnej histórii,“ povedala na vernisáži vedúca LDM Ľubica Miľanová. -vr-

Vianočné trhy na hrade nie sú biznis

Vedenie Národnej rady SR zorganizovalo v závere minulého roka už druhý ročník Adventu na hrade, ktorého súčasťou boli vystúpenia umelcov, ale aj Vianočné trhy. LESY SR boli opäť zastúpené predajňou s ponukou diviny vína a rýb a produktov OZ Semenoles.

Vianočné trhy však nie sú biznis a OZ Smolenice, ktorý predaj realizoval, nezvyšil vďaka stánkovému predaju hospodársky výsledok. „Akcii považujem skôr za prezentačnú ako predajnú, napriek tomu, že sa predalo celkom dosť diviny, vína aj rýb, posledný deň sme vypredali takmer všetko, čo sme mali,“ zhodnotil tri týždne strávené na nádvorí Bratislavského hradu vedúci lesnej správy Bratislava Martin Knurovský. Trhy podľa neho navštevujú najmä turisti, ktorí vyhľadávajú hlavne občerstvenie.

„Určite by sme nič nepokazili, keby sme v budúcom roku ponúkali napr. guláš z diviny, prípadne varené víno, resp. zemiakové placky,“ dodal správca.

Napriek odlišne zameranej klientele niektorí ľudia, ktorí navštívili stánok LESOV SR

pred rokom, už išli takpovediac na istotu a nakúpili si divinu a ryby, lebo mali z minulosti dobré skúsenosti s našim tovarom. Hradný vrch je známy veterným počasím, ktoré vlni na predajnom stánku tesne pred otvorením trhov odnieslo strechu. Vetru stánok neunikol ani tento rok, keď silný nápor otvoril zamknuté dvere. Strecha našťastie zostala na svojom mieste a na opravu tak stačilo niekoľko klinec. -vr-

Ako sa zmenilo lesníctvo? Život je uponáhľanejší!

41 rokov na jednom lesnom obvode

Hovorí sa, že človek by mal po niekoľkých rokoch zmeniť zamestnanie alebo aspoň pozíciu, ktorú vykonáva. Taká je doba. Nová metla lepšie zemetá, vraj. Isté však je, že syndróm vyhorenia alebo túžbu posunúť sa vo svojom pracovnom živote niekam ďalej, pozná väčšina z nás. Lesníctvo je však špecifické povolanie a pozícia lesníka si priam vyžaduje stabilitu a zmeny iba v nevyhnutných prípadoch. Jedným z tých, ktorí zasvätili život „svoju“ lesu je Karol Florek, ktorý na lesnej správe Paráč odpracoval 41 rokov na jednom lesnom obvode.

Viac ako štyri desaťročia u jedného zamestnávateľa nie je bežné. Ako sa z vášho pohľadu zmenilo lesníctvo za tie roky?

Zmenilo sa veľa, najmä technika postúpila. Mobilné telefóny s GPS a mapovými aplikáciami sú iba jedným z príkladov. Aj v tom je rozdiel, že kedysi, keď vás ráno nechytli, tak bez telefónov už bolo možné riešiť veci až na konci smeny. Ale čo bolo určite lepšie, že sme mali vlastných zamestnancov.

Zamestnávanie vlastných zamestnancov na ťažbové a pestovné práce je téma, ktorá sa z času na čas vracia. Nebolo zamestnávanie vlastných pracovníkov náročnejšie než objednávanie externých firiem?

Bolo. Voľakedy som mal dvojhektárovú škôlku a na nej robilo od jari do jesene deväť žien. K tomu bolo treba zabezpečiť zalesňovanie, ochranu lesa, vyžínanie. Vlastní zamestnanci však mali výhodu, že sme práce robili vtedy, keď som to potreboval. Dnes, keď chceme niečo spraviť s dodávateľmi prác, tak to trvá niekedy aj mesiac. Žiaľ, hlavne u kalamít sa nedá čakať. Keď človek nájde

napadnutý strom, tak do týždňa musí byť splienený, drevo vyťahnuté z porastu a haluzina spálená. Inak je zle. Voľakedy som mal zamestnancov, k tomu pridelený rozpočet,

a s tým som musel vystáčiť od jari do jesene. Ako ste si gazdovali, tak ste mali. Dnes prídu dodávateľia, donesú päť, šesť žien, vysadia ich na kopci a rýchlo podme, lebo tie ženy musia zarobiť... ale nielen pre seba, aj pre firmu, ktorá ich doviezla! Prejavuje sa to niekedy alebo na nižších zárobkoch pre pracovníčky, alebo, pri vyššom výkone, naopak horšou kvalitou prác. Taký uponáhľanejší je teraz ten život, voľakedy bol väčší pokoj na prácu.

Zmeny postupne zasahujú aj do porastov. Keď som sem pred 40 rokmi prišiel, bol to tu čistý smrek. Samozrejme vysadený. Boli to smrekové monokultúry. Aj prebierky, ktoré teraz realizujeme, sú porasty vysadené po kalamite. Postupne sa ale snažíme lesy premeniť na viacdruhové a viacetážové.

Môj úsek má viac ako 800 ha, a z toho 400 ha sú objekty Pro Silva. S prebudovou na viacetážové rôznoveké porasty sme začali pred desiatimi rokmi. Ťažba sa tu vykonáva najmä jednotlivým výberom. To znamená, že ťažíme hrubé, zrelé a okrem toho tiež poškodené stromy.

Takýto spôsob hospodárenia si vyžaduje hustú lesnú sieť. Akým spôsobom sa vypílené stromy dajú vyťahovať tak, aby sa ostatné nepoškodili?

Vianočná jedlička v NRSR opäť tak trochu od štátnych lesov

Tohtoročný ADVENT 2017 na hrade sa už tradične nezaobišiel bez súčinnosti so štátnym podnikom LESY SR. Symboliku Vianoc náš odštepny závod našiel v neďalekej dedine Trstín, vo dvore majiteľky pani Aleny Hornáčkovej, ktorej smútok za vynúteným odstránením už odrastenej jedle zjemnil jej ďalší, aspoň dočasný domov, ktorý zaiste potešil tisíce návštevníkov Národnej rady Slovenskej republiky. Zo skúsenosti už nehľadáme potencionálny vianočný strom v lesných porastoch, nakoľko sme typickým listnatým závozom a ihličňami, ktoré sa sporadicky v našich podmienkach nachádzajú, nespĺňajú kritéria vyváženej rovnomernosti a požadovanej estetiky vzhľadu.

Martin Matys,
vedúci výrobnotechnického úseku
OZ Smolenice

Rozdelili sme porasty linkami a po linky ťaháme koňmi, ďalej traktorom. Pokiaľ sú koníky, zatiaľ sa to dá. Väčšinou ťažíme v zime, keď sú lepšie podmienky.

Celé Slovensko bojuje s lykožrútovou kalamitou. Pokiaľ viem, na lesnej správe Paráč ste v minulých rokoch pomerne úspešne premnoženie lykožrútov ustriehtli.

Áno, no odvtedy sa situácia zhoršila a máme problémy s chrobákom aj v objektoch Pro Silva. Napríklad v roku 2016 som mal na svojom úseku 30 m³ napadnutého dreva, no vlani už to bolo 100 m³. Keď sú stromy suché, už je neskoro. Horár musí ísť pred chrobákom. V poraste nájdem 20 m³ a za dva mesiace už 100 m³. Kalamita nás zatvára zo všetkých strán. Všetko naokolo je hnedé. A kam pôjde ten chrobák? Doteraz sme boli taký zelený flak uprostred kalamity. V minulom roku sme chodili po všetkých porastoch aj dva, tri razy, aby sme ich vyčistili od napadnutých stromov.

Máte za sebou 40 rokov praxe. Ako ste v minulosti riešili problém s lykožrútom?

Vtedy ich toľko nebolo. Mali sme, ale málo. Ale riešenie je stále rovnaké. Pokiaľ má lesník v poraste napadnutý strom a správca sa o ňom dozvie skôr, nie je dobre. A nepomôže ani povedať: „Však ja o tom viem!“ „Tak ty vieš? A čo tam ešte robíš?“ – pýta sa vždy správca. Je to však jediná cesta ako smrekové lesy udržať.

Takže reálne je lykožrútom viac.

Je a ich populáciu v poslednom čase podporuje teplo a sucho. Čo nás teraz začína trápiť, tak to je huba podpňovka. Strom na prvý pohľad v poriadku, ale pod kôrou je už biely. A to je prvý krok k oslabeniu stromu a nasledovnému odumretiu vplyvom lykožrútov.

Pomohlo by niekoľko rokov chladnejšieho počasia s väčším množstvom zrážok. Generácie lykožrútov, ako sme ich poznali v minulosti, už takmer neexistujú. Vývoj lykožrútov už je v posledných rokoch priebežný. Podľa kontrol lapákov v rovnakom čase nachádzame všetky vývojové štádia chrobákov.

Ako ste sa vyrovnali s novinkami v technológiách?

V poslednom čase bolo zavedených viacero novinek, napríklad vrátane používania telefónov na zaznačovanie lapákov, kalamít a ďalších vecí do WebGISu.

Vždy, keď bol problém, tak som zavolať a spýtal som sa, čo mám stlačiť, lebo mi to nefunguje. To, čo som potreboval, som sa vždy naučil. Napokon si tieto nové možnosti chválím. Keď máte v poraste jednu kalamitu, ľahko si ju zapamätáte, no keď je takých miest 20, viete si ich podľa aplikácie rýchlo nájsť. A potom je to výborná pomôcka na uhadzovanie a likvidáciu zvyškov po kalamite. Keď stromy stoja, ešte ich viete nájsť. Keď sú zrubané, druhá skupina, ktorá má uhoďiť haluzinu, alebo spáliť, už miesto hľadá ťažšie. Rovnako aj hľadanie lapákov je jednoduchšie. Na lesnom obvode som ich mal takmer 60. Keď si pozriem WebGIS, hneď ich vidím. Mám tam všetky kalamity, ako som ich priebežne nachádzal aj s dátumom. Stačí si ťuknúť a presne viete, kde čo máte.

Aký je váš názor na aktuálnu kampaň „My sme les“?

Myslím si o tom svoje, ale to sa nedá publikovať. Ľudia tu z okolia to vôbec nesledujú. Každý tu vidí, že nikto nechce lesom zle. Že tu nikto nerúbe lesy bezhlavo. Tobôž dnes, keď je toľko kalamít. Veď veľká časť ťažby sú stromy napadnuté chrobákom.

Z ľudí, čo robia u lesov, ani jeden nedá bodku na strom, ktorý ešte môže rásť. Ja som rád, keď je to zelené. Stále čosi hľadajú, len

aby mohli vravieť, že je niečo zle. V horách máme čisto. Zbierame odpad, zväžame ho, máme vyčistené lesné chodníky, lavičky, odpočívadlá, upravené studničky...

Napriek tomu, že sám nepochádzate z lesníckej rodiny, lesníctvo u vás v rodine aj zostalo.

Mám syna, ktorý je lesník na zákamskej správe. Už tam robí desať rokov. Druhý, starší, robil tiež u lesov, no po reorganizácii odišiel do súkromného sektora. Okrem toho mám ešte mladšieho brata, ktorý pracuje na našej lesnej správe tiež už 30 rokov.

Les je pre každého lesníka chrám, kam sa vždy vracia; máte aj nejaké iné záľuby?

Samozrejme, ako asi každý. Ale tiež súvisia s lesom. Keďže som poľovník, chovám bavorských farbiarov, každý rok mám šteňatka. A s tým súvisia aj prechádzky po lese alebo účasť na poľovačkách.

Druhým koníčkom sú včielky. Máme spolu s bratom 15 rodín. Pri zamestnaní sa viac nedá. Päť rodín som umiestnil v lese, v bývalej lesnej škôlke a ostatné v dedine.

Darí sa? Aká bola znáška?

Pravdu poviem, posledné dva roky boli slabšie. Problém bol aj s uhynutím včelstiev. No chyba je aj v cukre, ktorý dostať v obchodoch. Ten už nie je taký, ako kedysi býval... hrubý krištál. V tomto sú prísady, ktoré včielky nevedia spracovať, a aj preto zomierajú. Odkedy nakupujeme špeciálny cukrový sirup, problémy zmizli.

Psíky, včielky a hora. Takže po odchode na dôchodok sa nudiť nebudete.

Veru nie. Keď idete ráno k včelám, zrazu zistíte, že ste hladný, lebo už sú tri popoludní. Tam nikto nechodí otravovať, lebo sa každý bojí, že ho včielky uštipnú ☺.

Ďakujem za rozhovor

- vr-

100. výročie narodenia spoluzakladateľa Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene – Ing. Doc. Jána Madlena, DrSc. a 110. výročie narodenia známeho lesníka Artúra Budkeho

Artúr Budke

Známy lesník a lesnícky publicista, s najširšou pôsobnosťou na Záhорí sa narodil 21.2.1908 v Čermanoch (Topolčany). Študoval na Štátnej vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici (1928).

Svoju lesnícku prax začínal ako pomocný lesný zamestnanec na Lesnom úrade pálfyovského panstva v Bojniciach. Vzápätí pre nedostatok služobných miest ako výpomocný učiteľ.

Od roku 1935 pracoval na Správe štátnych lesov vo Svätom Antone a vo Hvozdnici, následne na Riaditeľstve štátnych lesov a majetkov v Žarnovici, na Správe štátnych lesov v Kriváni – Detve a na Ústrednom riaditeľstve štátnych lesov a majetkov v Bratislave.

Po vojne od roku 1945 bol zamestnancom Lesnej správy v Šaštíne a prevádzkovým inšpektorom tamojšieho lesného závodu.

Špecializoval sa na obnovu a ochranu borovicových porastov na záhorských pieskoch.

Ako dôchodca sa zúčastňoval na historických prieskumoch piešťanskej pobočky Ústavu pre hospodársku úpravu lesov vo Zvolene a to v oblasti Záhoria, Malých a Bielych Karpát. Z výsledkov vypracoval niekoľko elaborátov.

Pôsobil ako člen komisie pre poľovnícku a lesnícku literatúru pri vydavateľstve Oráč (potom Príroda) v Bratislave, člen Slovenskej historickej spoločnosti a od roku 1967 člen Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky.

Od roku 1940 prispieval do časopisu Les a drevo článkami o skladovaní dreva a škôlkarských prácach. V časopisoch Poľana a Les sa prezentoval príspevkami o pestovaní osiky a brezy, o výrobe kompostov v lesnom škôlkarstve, o hniezdovej a štrbinovej sadbe, aj o pôvodnosti borovice na Záhорí.

Do poľovníckych časopisov prispieval článkami o slovenskej poľovníckej terminológii, aj o niektorých druhoch srstnatej poľovnej zveri na Záhорí. Ako člen terminologickej komisie sa pričínal o ustálenie viacerých poľovníckych odborných názvov. Publikoval tiež v Zborníku lesníckeho, drevárskeho a poľovníckeho múzea vo Svätom Antone.

Zomrel 10. 8. 1983 v Trnave vo veku 75 rokov.

Madlen Ján, Doc., Ing., DrSc.

S menom Jána Madlena je spojené najmä Lesnícke (vtedy aj poľovnícke) a drevárske múzeum vo Zvolene, Svätom Antone, (vtedy Antole) a napokon trvalo vo Zvolene.

Narodil sa 28. 7. 1918 v Lišove, kde dostal základné vzdelanie (1924 – 1932). Pokračoval na Meštianskej škole v Krupine (1932

Artúr Budke

Ján Madlen

– 1934). V rokoch 1936 – 1940 študoval na Štátnej vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici, po maturite v rokoch 1940 – 1945 pokračoval v štúdiu na Lesníckom odbore Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Medzitým od roku 1941 začal externe študovať aj na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Vedecké hodnotnosti: Docentúra (1965), obhájenie ašpirantskej práce (1966), doktor vied (1971).

Po úspešnom ukončení štúdia, začína svoju lesnícku prax v roku 1945 na les. oddelení

ONV v Krupine. Onedlho nastupuje do Štátneho výskumného ústavu lesníckeho v Banskej Štiavnici, kde pôsobil v rokoch 1945 – 1947 ako vedúci Ústavu pre pestovanie lesov a lesnícku biológiu. Jeho pričinením začal vychádzať Zborník výskumných ústavov lesníckych, do ktorého aj sám prispieval odbornými článkami.

Od roku 1947 do 1952 pôsobí ako stredoškolský profesor na Vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici a v rokoch 1952–1954 ako asistent, vzápätí prednosta Zoologického ústavu na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene. Odborne sa spočiatku zameriaval na obnovu a pestovanie lesov, najmä na lesné semenárstvo. Podieľal sa na založení prvého Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene. V rokoch 1954 – 1964 v ňom pôsobil ako jeho riaditeľ. Po preložení múzea do Svätého Antona, od 1. 4. 1963 prebral vedenie historicko-dokumentačného pracoviska LDM vo Zvolene. Československá akadémia vied už v roku 1956 vyhlásila Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene za vedecké pracovisko, čo bolo významným ocenením jeho práce.

V rokoch 1958 – 1964 editoval účelové publikácie múzea. V roku 1961 založil a do roku 1964 zostavoval Zborník prác Lesníckeho a drevárskeho múzea. Ako autor knižných publikácií a vysokoškolských učebníc, sa významne podieľal na rozvoji lesníckej historiografie. Redigoval Lesnícke a drevárske písomnosti.

Od roku 1964 odchádza z múzea a pokračuje v prerušenej pedagogickej dráhe; prednášal biológiu na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici ako vedúci Katedry biológie a agrológie. Externe pôsobil aj na Pedagogickej fakulte v Trnave. Počas učiteľskej praxe sa venoval hlavne biológii a zoológii, ale aj teórii chovu kožušinových zvierat. Na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici pôsobil do roku 1981, najprv ako asistent, onedlho ako vedúci katedry.

Angažoval sa aj v ochrane prírody ako spravodajca ochrany prírody pre okres Zvolen.

Vydal nasledujúce publikácie: Čo má roľník vedieť o našich lesných stromoch, Bratislava 1948, Lesnícka zoológia, Zvolen 1954, Kožuštinové zvieratá, Zvolen 1955, Kožuštinové farmy, Zvolen 1957, 150 rokov lesníckeho vysokého školstva na Slovensku, Martin 1958, Slovenskí prírodovedci, Banská Bystrica 1978. Spolu s Ing. Pavlom Korpelom vydali brožúrku Porádek hor, aneb lesuw zachování, Martin 1959.

Zomrel 17. 4. 1981 v nenaplnenom veku 63 rokov vo Zvolene.

Viliam Stockmann

V Revúcej si lesníci pripomenuli 85 rokov hospodárenia štátnych lesov

Tradičné bilancovanie kalendárneho roka si OZ Revúca tentokrát spestril históriou. Na zhromaždenie pracovníkov OZ, ktoré sa každoročne koná v polovici decembra, si pozvali aj bývalých zamestnancov – dôchodcov. Za účasti výrobnotechnického riaditeľa š. p. Jozefa Bystrianskeho bol vyhodnotený rok 2017 a predstavený bol plán na rok 2018. V čase konania stretnutia mal OZ splnených väčšinu úloh, takže celým priebehom sa niesla koncoročná predsviatočná a preddivolenková nálada.

Celkové hodnotenie roka 2017 bolo priaznivé. OZ Revúca v ňom dosiahol viacero úspechov: V auguste na výstave Agrokomplex to bol „**ZLATÝ KOSÁK**“ za kolekciu kobyľ **norika muránskeho** od ministerky pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky.

V decembri to bolo ocenenie „**Za najlepšiu kvalitu dodávok dreva v obchodnom roku 2017**“ od Mondi SCP, a. s. a SLOVWOOD Ružomberok, a. s.

Na Celoslovenskom sympóziu lesnej pedagogiky bola Eva Vavreková vyhlásená za „**NAJ LESNÝ PEDAGÓG ROKA 2017**“ – už druhý krát v histórii vyhlasovania Najlesných pedagógov, zároveň OZ Revúca získal titul za „**NAJ NÁPAD ROKA 2017**“. Za úspech možno považovať aj historicky najvyššie tržby v poľovníctve OZ, na ktorých sa podieľalo aj úspešné spustenie lovu vo Zvernici Rákoš.

Samotný referát „**85 rokov štátnych lesov v Revúcej**“ odznel po vystúpení nášho kolegu z lesnej správy Veľká Lúka, ktorý program spestril hrou na heligónke.

85 rokov štátnych lesov v Revúcej

Históriu lesníctva na našom území sme si detailne pripomenuli v októbri 2016, keď sme oslávili 220. výročie narodenia Ľudovíta Greinera. Na počesť tohto významného priekopníka lesníctva sme vtedy vyhlásili 46. VLM pod názvom „Pamätníky Ľudovíta Greinera – významného lesného hospodára“. S jeho osobou súvisí rozvoj lesníctva u nás po zavedení Tereziánskeho lesného poriadku z roku 1769. Samotný Greiner obhospodaroval lesné majetky Coburgovcov v rokoch 1828 - 1874.

Územie dnešného OZ bolo v 13. storočí vo vlastníctve kráľa. V oblasti Jelšavy a Revúcej prebiehalo osídľovanie v 13.-16.storočí. V 14. a 15 storočí patrila severná časť územia (Muráň, Revúca, Muránska Dlhá Lúka, Revúčka, Šivetice, Prihradzany) do jelšavského hradného panstva, ktoré postupne prešlo do panstva Muráň. V roku 1720 získala panstvo Muráň rodina Koháryovcov a následne ho vyženil **knieža František Coburg**. V roku

1826 Coburg pričlenil k panstvu Muráň panstvo Drienčany a chotáre obcí Kameňany, Nandraž, Rákoš.

Vyčlenenie a odovzdávanie urbárskych lesov prebiehalo postupne v rokoch 1852 – 1896. Coburgovské majetky po roku 1874 spravovali ako riaditelia Ľudovít Beauregard – 1885 a Andrej Podhradský – 1912. Na veľkostatok Filipa Coburga-Gotha bola v roku 1927 uvalená vnútená štátna správa. V roku 1928 panstvo prevzal štátny pozemkový úrad. Na základe generálnej dohody medzi Filipom Joziášom, výhradným vlastníkom veľkostatku a štátnym pozemkovým úradom, prevzal celý majetkový komplex československý štát. Stalo sa tak 1.5.1932.

Tento časový medzník považujeme za medzník založenia organizácie obhospodarujúcej štátne lesy na území OZ Revúca.

1. mája 1932 sa stal koháryovsko-coburgovský veľkostatok súčasťou Štátnych lesov a majetkov. V Jelšave bola zriadená Vrchná správa štátnych lesov a majetkov, ktorá tu sídlila do konca roku 1934. Obhospodarovala takmer 60.000 ha lesa prostredníctvom 16 správ štátnych lesov. Po jej

zrušení, bola časť jej územia pričlenená k Riaditeľstvu štátnych lesov a majetkov v Solivare.

Vznik správ štátnych lesov na našom území sa datuje od 1. 10. 1935. Zriadené boli správy v Muráni, Revúcej, Ratkovej a Tornali. Neskôr, v roku 1948, sa stali **Riaditeľstvami štátnych lesov.** Od roku 1949 do marca 1950 tvorili Československé štátne lesy, n. p. lesný závod Muráň, Revúca, Ratková, Tornaľa. V rokoch 1950-1951 pôsobili pod názvom Krajské inšpektoráty.

Od 1. 1. 1952 na území terajšieho OZ vznikol Gemerský lesný priemysel, n. p. v Revúcej, ktorý zabezpečoval vykonávanie ťažbovej činnosti. Pestovnú činnosť zabezpečovala Správa lesného hospodárstva v Muráni. Trvali do r. 1956, keď boli zriadené LZ v Muráni, Revúcej a v Tornali (už ako Šafárikovo). K 1. 1. 1972 a 1973 boli tieto LZ zlučované do LZ Revúca a patrili do organizačnej štruktúry Východoslovenských štátnych lesov Košice š. p., LZ Šafárikovo do LZ Rimavská Sobota – Stredoslovenské štátne lesy š. p. Banská Bystrica.

K 1. 7. 1997 bol OLZ Revúca od Východoslovenských lesov, š. p. Košice, delimitovaný k Stredoslovenským štátnym lesom, š. p. Banská Bystrica, kde v tejto podobe fungoval do 29. 10. 1999. V tomto období pribudli LZ Revúca dve lesné správy – LS Šafárikovo a LS Stárňa. Dnes je OZ súčasťou LESOV Slovenskej republiky, š. p. Banská Bystrica ako Odštepny závod Revúca.

Stretnutie bolo ukončené slávnostným obedom a priateľským posedením zamestnancov OZ Revúca s bývalými zamestnancami OZ.

Ján Vavrek
riaditeľ OZ Revúca

Významný Korpel'ov Lesnícky adresár (1. časť)

Adresáre boli i sú vždy Achillovou pätou korešpondencie. Dnes, v elektronickej dobe je to už pomerne jednoduché, ale vžeme sa do doby našich predkov, kedy vzájomné prepojenie, najmä v rámci daného odboru nebolo jednoduché. Tento problém sa snažil vyriešiť známy slovenský lesník a lesnícky historik Ing. Pavel Korpel'. Pre tých, čo Ing. Pavla Korpela nepoznajú, krátko predstavíme tohto významného lesníka:

Narodil sa 7.2.1904 v Brezne v rodine drobného živnostníka. Študoval na gymnáziu Andreja Sládkoviča v Banskej Bystrici, pokračoval na Vysokej škole zemédelskej v Brne na Lesníckom odbore (1922 – 1928).

Jeho profesionálna kariéra bola rozložená do dvoch dôležitých smerov: v lesníckej praxi pôsobil ako lesný hospodár a súčasne bol bádateľom v zložitej lesníckej histórii Uhorska a Slovenska.

Ako čerstvý lesný inžinier začínal v pozícii zmluvného úradníka lesného oddelenia magistrátu Bratislavy, pokračoval na katastrálnych meračských úradoch v Galante a v Tornali. V rokoch 1930 – 1939 pôsobil na Riaditeľstve štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici a bol lesným správcom na Starých Horách.

V období rokov 1939 – 1948 pracoval na Ústrednom riaditeľstve štátnych lesov

-Korpel'Pavol-.JPG

v Bratislave. Toto obdobie jeho života bolo pomerne významné ako pre neho, tak aj pre lesnícku prevádzku, pretože tu zastával ako lesný radca post prednostu organizačného oddelenia, odkiaľ mal možnosť ovplyvňovať chod lesných riaditeľstiev na Slovensku.

Po roku 1948, ako značná časť slovenskej inteligencie z obdobia Slovenského štátu, navyše nespupracujúci s vládnucim komunistickým režimom, bol odsunutý na menej významnú pozíciu. Vo funkcii hospodárskeho pracovníka pôsobil v rokoch 1948 – 1956 na lesných závodoch vo Víglaši, Kriváni a v Banskej Bystrici.

Pomerne dlhšie obdobie medzi rokmi 1956 – 1964 bol pracovníkom Ústavu pre hospodársku úpravu lesov vo Zvolene pri historickom prieskume na typologickom

oddelení. Tu mal príležitosť uplatniť mnohostranné odborné skúsenosti a predpoklady pre historické bádanie na základe cudzojazyčných listinných materiálov. Pre lesné hospodárske plány, tu na základe archívnych a iných dokumentov spracovával elaboráty ich historického vývoja. Jeho práce boli na uznávanej odbornej úrovni a slúžili ako vhodný podklad na ďalší typologický a lesozariaďovateľský prieskum.

Je autorom známeho „Lesníckeho adresára“ z roku 1943, ktorý nám podáva kompletný obraz o organizácii slovenského lesníctva a jeho personálneho obsadenia. Vydal štúdiu „Vývoj majetkoprávných pomerov, zákonitého spracovania a organizovania lesného hospodárstva na Slovensku“ (1961), je autorom monografie „Jedľa na Slovensku“ (1960), podpísal sa pod ďalšie významné lesnícke dielo „Lesnícke a drevárske písomnosti“ (1960 – 1964). Okrem toho bol autorom obsiahlych historických štúdií v zborníkoch a článkoch o lesnom hospodárstve.

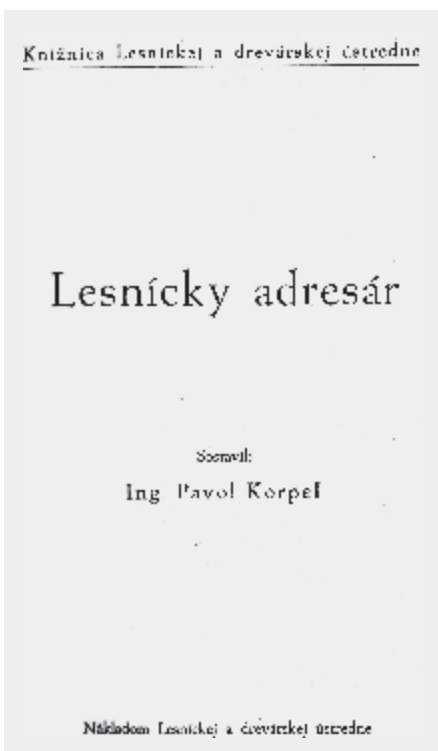
Patril k našim najvýznamnejším bádateľom v dejinách lesníctva. Zaslúžil sa o archívne objavenie, spracovanie a následné publikovanie mnohých lesníckych dokumentov.

Predčasne zomrel 11.1.1966, vo veku 62 rokov vo Zvolene.

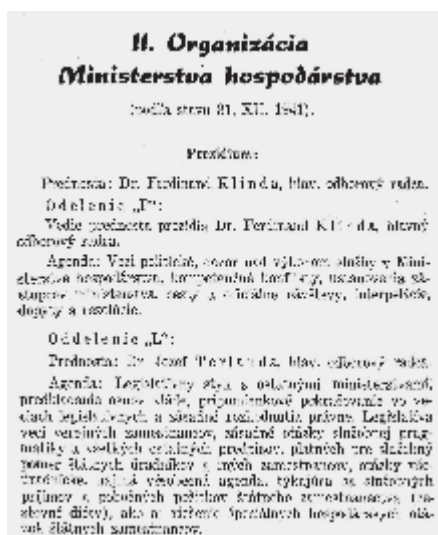
Lesnícka a drevárska ústredňa v roku 1942 upútala na seba pozornosť, výdaním historicky prvého Lesníckeho adresára na Slovensku. Bolo to dielo vskutku neobyčajné a vlastne dodnes neprekonané. Jeho zostavovateľom bol známy slovenský lesnícky historik Ing. Pavol Korpel', ktorý nám takto mohol predstaviť kompletné lesnícke Slovensko počnúc štátnymi lesmi, ich pracovníkmi, lesníckymi a drevárskymi podnikateľmi až po zoznam všetkých lesníkov na Slovensku, radených v abecednom poradí. Adresár dopĺňajú katastrálne údaje, údaje o výmere lesnej pôdy podľa lesných prevádzkových jednotiek a ďalšie faktografické zaujímavosti. Skutočná lesnícka dobová lahôdka na 208 stránkach.

Pripomeňme si jeho obsah a štruktúru:

I. Úvod do Adresára napísala významná lesnícka osobnosť - **Ing. Koloman Kosljar**, profesor a prednosta Ústavu lesnej ťažby na Slovenskej vysokej škole technickej, v odbore poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Bratislave. V úvode prof. Kosljar poukazuje na to, že v novom štátnopolitickom útvere (Slovenskom štáte – pozn. autora) je veľmi dôležité zhrnúť všetky dôležité lesnícke informácie a adresáre do jednej publikácie.

Titulná strana lesníckeho adresára

IV. Úrady lesodozorčej služby na Slovensku

(Lesopolitické úrady.)

a) III. inštanciou je Ministerstvo hospodárstva, odbor IX, Bratislava, Kúpeľná ulica č. 9,

b) II. inštanciou sú lesné oddelenia na župných úradoch a to:

Lesné oddelenie župného úradu: 1. v Banskej Bystrici, 2. v Bratislave, 3. v Nitre, 4. v Prešove, 5. v Ružomberku, 6. v Trenčíne.

c) I. inštanciou sú lesné oddelenia na okresných úradoch a to:

Lesné oddelenie Okresného úradu: 1. v Banskej Bystrici, 2. v Banskej Štiavnici, 3. v Bardejove, 4. v Bratislave, 5. v Čadci, 6. v Gelnici, 7. v Hnúšti, 8. v Humennom, 9. v Ilave, 10. v Krupine, 11. v Liptovskom Sv. Mikuláši, 12. v Lovinobani, 13. v Malackách, 14. v Michalovciach, 15. v Námestove, 16. v Nitre, 17. v Novej Bani, 18. v Novom Meste n/Váhom, 19. v Poprade, 20. v Prešove, 21. v Prievidzi, 22. v Revúci, 23. v Ružomberku, 24. v Sabinove, 25. v Spišskej Novej Vsi, 26. v Starej Ľubovni, 27. v Topoľčanoch, 28. v Trenčíne, 29. v Turčianskom Sv. Martine, 30. vo Veľkej Bytči, 31. vo Vranove n/Topľou, 32. vo Zvolene, 33. v Žiline.

II. Organizácia Ministerstva hospodárstva (podľa stavu k 31.12.1941)

Prezídium, jeho prednosta bol **Dr. Ferdinand Klinda**

Sú tu uvedené všetky odbory ministerstva, pre nás v tomto príspevku nepodstatné. Ale bližšie sa pozrieme na dva pre nás dôležité lesnícke odbory:

Odbor IX. Lesníctvo

Prednosta odboru bol **Ing. Ondrej Klučár** s agendou štátnej lesnej dohliadacej služby a všetkého čo s ňou súvisí. Oddelenie IX/a bolo neobsadené. Prednostom oddelenia IX/b bol **Ing. Florián Faragula** s agendou štátneho spravovania lesov podľa zák. čl. XIX z r. 1898. Prednostom oddelenia IX/c bol **Ing. Jozef Bednarčík** s agendou lesnej a drevárskej politiky. Prednostom oddelenia IX/d bol **Ing. Matej Bencsik** s agendou schvaľovania lesných hospodárskych plánov.

Odbor X. Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov

Prednostom odboru a súčasne ústredným riaditeľom Ústredia štátnych lesov a majetkov na Slovensku bol **Ing. Jozef Biringer**, vládny radca. Jeho zástupcom bol známy lesník **Ing. Tibor Blatný**, vládny radca. Tento X. Odbor ministerstva sa ďalej delil na oddelenia, ktoré sú popísané i s menami ich vedúcich na str. 546.

III. Ústredne

Na zaistenie zásobovania brannej moci a obyvateľstva, splnomocnil minister hospodárstva vyhláškou č.123/1941 Sl. z. vykonávaním pôsobností a úloh so zásobovaním zriadením niekoľkých ústrední. Vznikla Ústredňa pre hospodárstvo rastlinné

(Obilná spoločnosť), Ústredňa pre hospodárstvo živočíšne, Ústredňa pre hospodárstvo surovinové a priemyslové. Vyhláškou č. 245/1941 Sl. z. zriadil minister hospodárstva Lesnícku a drevársku ústredňu. Tá bola splnomocneným orgánom ministra hospodárstva a jej úlohou bolo: usmerňovať a upravovať výrobu, odyt, vývoz a dovoz lesných a drevárskych výrobkov, udržiavať styky so zahraničnými lesníckymi a drevárskymi ustanovizňami, podporovať vývoj lesníckeho a drevárskeho školstva a pod. Predsedom Lesníckej a drevárskej ústredne bol Prof. Ing. Koloman Kosljar, lesný radca.

IV. Úrady lesodozornej služby na Slovensku

Patrili sem lesopolitické úrady, ktorých hierarchia bola nasledovná:

Tretou inštanciou bolo **Ministerstvo hospodárstva, odbor IX**, Kúpeľná ulica, Bratislava.

Druhou inštanciou boli **lesné oddelenia na župných úradoch**: Banská Bystrica, Bratislava, Nitra, Prešov, Ružomberok a Trenčín. Prvou inštanciou boli **lesné oddelenia na okresných úradoch**: Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Bardejov, Bratislava, Čadca, Gelnica, Hnúšťa, Humenné, Ilava, Krupina, Liptovský Svätý Mikuláš, Lovinobaňa, Malacky, Michalovce, Námestovo, Nitra, Nová Baňa, Nové Mesto nad Váhom, Poprad, Prešov, Prievidza, Revúca, Ružomberok, Sabinov, Spišská Nová Ves, Stará Ľubovňa, Topoľčany, Trenčín, Turčiansky Svätý Martin, Veľká Bytča, Vranov nad Topľou, Zvolen, Žilina.

Viliam Stockmann

Veterná smršť pri Oravskej priehrade vyvrátila a polámala 75.000 m³ dreva

Lesníci z Odštepného závodu Námestovo s ťažbou dreva v roku 2018 nepočítajú. Pri veternej smršti z 11. decembra 2017 silný vietor polámal a vyvrátil v okolí Oravskej priehrady viac ako 75.000 m³ dreva, teda objem, ktorý spolu s drevom napadnutým podkôrnym hmyzom prekračuje plánovanú ťažbu v budúcom roku. V roku 2018 tak budú na Orave iba odstraňovať následky vyčistenia prírodných živlov.

„Pôvodne sme plánovali okrem spracovania kalamity aj výchovnú ťažbu dreva, víchrica nám však situáciu značne skomplikovala,“ uviedol Jozef Herud, riaditeľ Odštepného závodu Námestovo. Väčšina vyvrátených a polámaných stromov je v tesnej blízkosti Oravskej priehrady, kde sa nachádzajú najmä rekreačné chaty, z ktorých viaceré boli poškodené padajúcimi stromami. „V prvom rade sme však v spolupráci s hasičmi a políciou museli uvoľniť cesty a zabezpečiť prístup k poškodeným stĺpom elektrického vedenia,“ dodáva riaditeľ.

Odpratávanie stromov v okolí chat nebolo jednoduché a vyžiadalo si aj nasadenie stavebného žeriavu. Podľa Heruda nepokryjú tržby z kalamitného dreva zvýšené náklady na odstránenie poškodených stromov. „Ak by sme sa riadili čisto ekonomickým hľadiskom, lacnejšie by bolo ponechať kalamitné drevo v chatovej oblasti v poraste,“ povedal. Postihnuté pozemky v okolí priehrady boli v polovici minulého storočia umelo vysadené ako ochranné lesy okolo vodného diela. Napriek tomu, že ide o zmiešané lesy s prímiesou listnatých drevín, silnému vetru neodolali. V tomto roku Odštepny závod Námestovo spracoval 201.000 m³ dreva, z toho 87% pripadlo na odstraňovanie následkov predchádzajúcich kalamít. Podľa predbežných odhadov bude v roku 2018 množstvo poškodených stromov podobné. -vr-

Jesenné dražby dreva 2017

Tradícia dražieb cenných sortimentov pokračovala aj v závere minulého roku, keď sa obchodníci s drevom stretli na šiestich odbytových skladoch podniku. Odštepne závody Trenčín, Rimavská Sobota, Vranov nad Topľou, Prešov, Košice a Sobrance pripravili pre záujemcov v termíne od 21. do 24. novembra viac ako 1500 m³ najkvalitnejšej guľatiny vytriedenej z produkcie posledných mesiacov. O tom, že dražby majú ekonomický význam, svedčí približne dvojnásobné zvýšenie tržieb oproti vyvolávacím cenám.

Dražba dreva na OZ Prešov

Jesenným kolom dražieb sme uzavreli už viac ako 15-ročnú tradíciu konania dražieb na odštepnom závode Prešov. Na expedičnom sklade v Prešove sme aj tentoraz ponúkli na predaj to najlepšie, čo sa v lesoch na OZ nachádza. Podarilo sa nám sústrediť drevnú hmotu z časti Bardejov a Prešov, ponúkaná drevná hmotu pochádzala výhradne z plánovaných ťažieb. OZ Prešov už dlhodobo presadzuje takýto prístup pri konaní dražieb. Chceme dlhodobo a zároveň aj perspektívne do budúcnosti ponúkať kvalitné drevo, za ktoré sa pri prezentácii nebudeme hanbiť.

Celkovo sme ponúkli do dražby 240,44 m³ dreva v drevinách BK, DB, JH, JS, SC. Na dražbe sa zúčastnilo 25 záujemcov nielen zo Slovenska, ale opäť aj početná skupina zákazníkov z Poľska, Rakúska, Maďarska a Čiech. Zákazníci z Maďarska svojimi cenami opäť príjemne prekvapili a dokázali výrazne konkurovať hlavne pri predaji duba. Celkovo bolo predaných 238,19 m³, čo predstavuje úspešnosť predaja viac ako 99%.

Celkové zvýšenie vyvolávacej (cennikovej) ceny na dražbe bolo z 26.782 € na kúpnu cenu 52.064 €. To predstavuje nárast o 94 % a celkové priemerné speňaženie sme dosiahli na úrovni 219 €/m³. Priemerné speňaženie u dreveniny DB sa vyšplhalo na 462 €/m³. To sú už čísla, pre ktoré sa naozaj oplatí dražby dreva robiť.

Na druhej strane však treba povedať, že nič nám nepadne samo do lona. Príprava dražby dreva je náročná. Všetci zamestnanci musia urobiť niečo navyše. Zabezpečiť

Rezonančný javor OZ Sobrance. Foto: Jozef Sisák

hlavne kvalitnú ťažbu, manipuláciu, vytriedenie a zároveň aj dobrú prezentáciu. To sa nám spoločne podarilo, a preto všetkým zúčastneným patrí poďakovanie.

Dušan Damankoš
referent obchodu

Jesenná aukcia dreva na OZ Sobrance – najdrahší kmeň javora za 2444 €/m³

Po dlhom váhaní sa aj OZ Sobrance rozhodol usporiadať jesennú aukciu dreva, nakoľko boli pochybnosti o zabezpečení dostatku vhodnej suroviny. Vďaka snahe vedúceho obchodno-ekonomického úseku a zároveň aj vedúceho obchodu OZ Sobrance Jozefa Sisáka, vďaka snahe pracovníkov jednotlivých ES a LS sa podarilo na aukciu, ktorá sa konala v dňoch 22.-24.11.2017, pripraviť 168 m³ vhodnej suroviny.

Na aukciu boli, aj napriek všeobecným zásadám, že sa tam umiestňujú len sortimenty I. a II. akostnej triedy, umiestnené aj sortimenty zodpovedajúce nižším kvalitatívnym triedam. Práve v tejto skupine sortimentov sa podarilo „objaviť“ kmeň takmer zabudnutý medzi D sortimentami. Bol to „bežný“ kmeň javora, ktorý bol nakoniec vydražený v historicky najvyššej cene v rámci OZ Sobrance a to za 2444 €/m³! Išlo o tzv. rezonančné drevo, ktoré často ani naši dodávatelia a ani vedúci LO či technici nedokážu takto posúdiť. Ďalší jasný dôkaz opodstatnenosti manipulačno-expedičných skladov!

Samozrejme, že sa „zaprášilo“ za sortimentmi v drevine dub, kde aj hmyzom poškodený kmeň sa vydražil za 565 €/m³. Najdrahšie vydražený dub bol za 622 €/m³. Celkom úspešne bola vydražená aj čerešňa – najdrahší kmeň bol vydražený za 666 €/m³. V sortimentoch pripravených v drevine buk sa prejavuje reálny stav cien na trhu, kde bol najdrahšie vydražený kmeň za 166 €/m³.

Celková úspešnosť dražby bola 96,08%, vydražených bolo 161,07 m³ drevnej hmoty, v celkovej hodnote 49.219,53 €. Cenové navýšenie, oproti vyvolávacím (cennikovým) cenám bolo 25.592,77 €, pri priemernom speňažení 305,58 €.

OZ Sobrance patrí medzi závody, ktoré pravidelne organizujú aukcie dreva, okrem „nepriaznivých“ období, takmer každý rok 2x. Úspešnosť aukcie je jednoznačne najviac závislá na ľudskom faktore, na odbornosti, na osobnom nasadení, na obetovaní voľného času a na snahe vzorne reprezentovať LESY SR, štátny podnik!

Preto je na mieste poďakovanie vedúceho obchodno-ekonomického úseku, ktorý všetko úspešne zastrešuje, poďakovanie všetkým pracovníkom ES Sečovce, kde sa aukcie konajú, a poďakovanie všetkým pracovníkom LS, ktorí zodpovedne pristúpili k dodávkam kvalitných sortimentov na aukciu dreva.

Jozef Staško
vedúci lesníckej výroby OZ Sobrance

OZ Prešov

OZ Sobrance

OZ Vranov

V dražbe cenných sortimentov predali na OZ Vranov 208,06 m³

Dražby dreva majú svoje opodstatnenie, je to prezentácia najlepších výsledkov práce lesníkov viacerých generácií, a to najkvalitnejšie, čo sa im podarilo vypestovať, je potrebné aj patrične spropagovať a speňažiť. Mali by sa tam však vystavovať len tie najkvalitnejšie sortimenty I. a II. akostnej triedy. Je to aj spôsob prieskumu trhu, kde na základe výsledkov dražby vieme posúdiť, ktorý sortiment je na trhu najviac žiadaný, a aká je úroveň cien. Na našej poslednej dražbe sa podarilo predat 100% vystavených kusov a najlepšie vydražený kus duba o dĺžke 8,80m, priemere 90cm a objeme 4,87 m³ sa vydražil za 3910,72 €. Cena za m³ sa tak vyšplhala na 808 €.

Jozef Šimkanin, riaditeľ OZ Vranov

Dražby dreva boli úspešné aj na OZ Rimavská Sobota, Košice a Trenčín.

Na OZ Rimavská Sobota ES Rimavská Baňa si prišlo v dňoch 21.-23.11.2017 pozrieť ponuku 379,3 m³ dreva 21 dražitelov (traja z Maďarska, traja z Rakúska, jeden z Poľska a 14 zo Slovenska). Najdrahší predaný kus bol šesťmetrový dub o priemere 72 cm, ktorého cena sa vyšplhala na 621 €/m³. OZ Trenčín predal 213,61 m³, pričom najviac – 624 €/m³ zákazníci ponúkli za 7-metrový dub o priemere 70 cm.

-vr-

OZ Rimavská Sobota

OZ Trenčín – najdrahší kus

Haluzická tiesňava

Južne od Trenčína smerom na Nové mesto nad Váhom ležia Haluzice, malá dedinka so 60 obyvateľmi, no bohatou históriou. Už v roku 1240 v Bošáckej doline na okraji dnešnej obce postavili románsky kostolík, ktorého súčasťou bol obranný múr so vstupnou vežou a strieľňami. A práve okolo tohto kostolíka vedie prístupová cesta k prírodnej zaujímavosti pozitívne ovplyvnenej ľudským zásahom – Haluzickej tiesňave.

Tiesňava sa tiahne v dĺžke asi jeden kilometer a jej najväčšia šírka je v súčasnosti okolo 200 metrov. Vznikla eróznou činnosťou potoka, ktorý si našiel cestu v bridliciach a dolomitoch flyšového pásma Bielych Karpát. Toto chránené krajinné územie je zaujímavé tým, že potok postupom času tiesňavu prehľboval a rozširoval. Aj vďaka tomu sa do nej zrútila aj časť opevnenia kostola. V roku 1870 sa ponad tiesňavu dalo prejsť po lávke, ktorá sa cez ňu klenula.

V rokoch 1926 – 1927 realizoval prof. Dr. Ing. Leo Skatula (1889 – 1974) projekt zahrádzania Haluzického potoka. Prof. Skatula bol lesníkom, ktorý poznal význam pôdoochranej a vodohospodárskej funkcie lesa. Je autorom projektu, ktorý spevnil svahy tiesňavy a zabránil povodniam a odnášaniam naplavenín. Vybudovanú sústavu tvorilo osem murovaných prehrádzok a v dolnej časti dláždené koryto odstupňované 17 kamennými stupňami. Svahy stabilizovali zalesnením pomocou terás z vrbových plôtkov. Na okraje, dno a holé miesta vysadili 3 až 4-ročné škôlkované sadenice krov a stromov a popínavé rastliny. V priebehu ďalších rokov dreviny, kry a popínavé rastliny postupne zaplnili celú plochu strže. Úpravami sa podarilo zabrániť prehľbovaniu, no do šírky stále rastie.

V roku 2011 vyhlásili LESY Slovenskej republiky Haluzickú tiesňavu za Významné lesnícke miesto a v roku 2012 tu podnik vybudoval rovnomenný náučný chodník. Jeho celková dĺžka je 1,1 km (tiesňavou cca 500 m) Okruh je nenáročný a trvá približne jednu hodinu.

-vr-

Palárikovské akvarely

Koncom uplynulého roka Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene, spoločne s kolegami lesníkmi z Odštepného závodu Levice a ďalšími spolupracovníkmi, pripravilo a otvorilo novú expozíciu Lesníctvo a poľovníctvo v Palárikove. V priestoroch palárikovského kaštieľa sme predstavili jednu z oblastí tamojšej histórie, ktorá Palárikovo (pred r. 1948 Slovenský Meder) v prvej pol. 20. storočia preslávila. Poľovnícke tradície tu založili Károlyiovci, aristokratickí vlastníci panstva. Po r. 1945 v nich pokračovali lesníci, keďže majetok prešiel po druhej svetovej vojne do vlastníctva štátu.

Príprava expozície pozostáva z viacerých etáp od návrhu námetu, štúdia vybranej témy, výber plošného a trojrozmerného materiálu, tvorby scenára, výtvarného a technického projektu. Nie vždy môžeme pri tejto práci v plnej miere ťažiť zo zbierkového fondu Lesníckeho a drevárskeho múzea a je vítanou možnosťou, ak exponáty dokážeme doplniť novými zbierkami objavenými práve počas prípravy prezentácie. Palárikovská expozícia nám tieto radostné momenty priniesla. Po tešila nás zbierka fotoalbumov, ktorú nám sprístupnil Ing. Jozef Habara, vedúci Lesnej správy Gabčíkovo. Albumy dokumentujú činnosť Lesného závodu Palárikovo v druhej polovici 20. storočia. A rovnako sme boli nadšení nálezom štyroch akvarelov v priestoroch kaštieľa, presnejšie v bývalej knižnici. Akvarely neboli výstavne v kaštieli využité, takže nič nebránilo tomu, aby boli umiestnené v pripravovanej expozícii. Zobrazujú štyri ukážky z fauny typickej pre palárikovský revír – zajaca, bažanty, kačku a srnca. Autor použil techniku kresby kolorovanej akvarelom.

Pre nás neznáme akvarely nám pomohol identifikovať riaditeľ Múzea vo Sv. Antone

Marian Číž. Autora mu prezradil nielen spôsob zobrazenia témy, ale aj podpis či skratka mena – JŽ, teda Jiří Židlický. Katarína Baraniková zo Stredoslovenskej galérie potvrdila jeho identifikáciu a poslala nám vzor umelcovho monogramu.

Kto bol Jiří Židlický a ako sa zapísal do dejín umenia a do dejín poľovníctva?

Maliar a grafik Jiří Židlický sa narodil 27. mája 1895 v Novom Meste na Morave a ešte ako mladý chlapec prešiel bojiskami prvej svetovej vojny. Počas nej sa dostal do rôznych končín Európy – do Haliče, maďarskej pusty, Talianska, Podkarpatskej Rusi, južného Slovenska a inde. Zhrmaždil tu svoj depozitár kresieb, z ktorého potom dlho čerpal. Po prepustení do zálohy pracoval ako lesník. Z tohto zamestnania odišiel a študoval maliarske a grafické techniky v Prahe. Okrem iného sa stal ilustrátorom kníh z najrôznejších žánrov – prírody, histórie, dobrodružnej literatúry. Po štúdiách ho existenčná neistota prinútila prijať trvale zamestnanie v Štátnom ústave štatistickom v Prahe. Až na dôchodku po r. 1943 sa mohol naplno venovať svojej umeleckej práci a nerušene chodiť za zverou do lona prírody. Zomrel v Prahe 5. októbra 1950.

České výtvarné umenie obohatil o špecifické, poľovnícke pojetie zobrazovania zveri. František Fejfar v periodiku Myslivost talent Jiřího Židlického charakterizoval týmito slovami: „Jeho videnie zveri v plenéri vychádza z autentických zážitkov poľovníka a lovca. Je v ňom emotívne napätie, ktoré sme sami zažili pri mnohých príležitostiach, v najrôznejších klimatických alebo svetelných pomeroch, fascinovaní nevýslovnou jedinečnosťou stretnutia so zverou, s dokonalosťou jej tvarov z celku i detailu, gráciou pohybu, dôstojnosti jej existencie a našou pokorou pre ňu. Židlický vie tieto emócie vložiť do svojich obrazov a kresieb ako do breviára spomienok na stretnutia so zverou a jej prostredím.“

Je veľmi pravdepodobné, že Jiří Židlický na svojom vojnovom, ale možno i civilnom putovaní prešiel aj revírmi panstva v Slovenskom Mederi a zanechal po sebe pamiatku v podobe štyroch akvarelov. Štyri skromné obrázky potvrdzujú tunajšie dlhoročné poľovnícke tradície. Ich nález je pre nás, múzejníkov, cennou odmenou a najhodnotnejším zavŕšením práce na expozícii.

Tatiana Figurová, LDM Zvolen

Použitá literatúra: Fejfar, František. Jiří Židlický 1895 – 1950. In Myslivost 4/2010, s. 30.

Bažanty, kačka, srnec, zajac: akvarely Jiřího Židlického, Palárikovo, foto Ing. František Král

Doprava dreva lesnými železnicami

Čiernohronská lesná železnica

K údoliu rieky Čierny Hron odnepamäti patrila ťažba, spracovanie a približovanie dreva ako hlavný zdroj obživy jej obyvateľov. Z dôvodu narastajúcej spotreby dreva v prvej polovici 19. storočia bolo na Horehroní postavených viacero nových píl. Tradičná forma dopravy dreva z lesov – splavovanie – však už nepostačovalo pokryť zvýšenú spotrebu. Preto Ministerstvo pôdohospodárstva v Budapešti v roku 1898 nariadilo Riaditeľstvu štátnych lesov v Banskej Bystrici vypracovať návrh na výstavbu lesnej železnice. V roku 1901 bol návrh vypracovaný a začalo sa vymieranie trasy novej lesnej železnice z Hronca do Čierneho Balogu, s rozchodom 760 mm. S jej výstavbou sa začalo v apríli 1908 a do konca roku bol už úsek dlhý 10,7 km hotový. Ešte pred 1. svetovou vojnou v rokoch 1909 až 1910 bol postavený traťový úsek z Hronca do Štiavničky, v rokoch 1911 až 1912 traťový úsek z Chvatimechu do Piesku a v roku 1912 bola predĺžená trať z Čierneho Balogu do Dobroča o 3,5 km. Po začiatku 1. svetovej vojny sa práce na jeden rok zastavili. Vo výstavbe sa pokračovalo až v roku 1915. V rokoch 1915–1918 na stavbe Čiernohronskej lesnej železnice v úseku Hronec-Osrblie a na úseku Dobroč-Páleníčňo pracovali prevažne ruskí vojnoví zajatci. Výstavba úsekov

Kilometer 19,6 – 19,7

Čiernohronskej lesnej železnice prebiehala pomerne rýchlym tempom. Za 20 rokov bolo postavených asi 100 km tratí. Za niekoľko desaťročí sa vybudovala jedna z najrozsiahlejších tratí úzkorozchodnej lesnej železnice. Posledný úsek bol postavený z Čierneho potoka na Smrečiny, v období rokov 1947 – 1949, a celková dĺžka tratí tak dosiahla 131,98 km. Traťové úseky boli stavané v údoliach s množstvom oblúkov, ktoré mali najmenší polomer 60 m. Sklonové pomery na jednotlivých úsekoch trate boli od nuly až do 70 promile a prevádzka bola z tohto dôvodu dosť náročná. Najnáročnejší úsek bola trať Selecká, kde stúpanie dosahovalo až 71 promile. Z odbočujúcich a prípojných tratí sa drevo zväžalo do staníc na hlavných tratiach, a odtiaľ sa vlakmi vozilo ďalej na

Stavba lesnej železnice Hronec – Sihla 1926, km 7,690 drevený most na Krámniskách

miesto spracovania. Aj na Čiernohronskej lesnej železnici sa okrem ťažnej sily rušňov využívala aj gravitačná sila. Prázdne vozne boli rušňom vytlačené do hornej stanice a po naložení drevom sa spúšťali dolu, pričom vozne brzdili brzdári. Tento spôsob bol pomerne nebezpečný, ale zároveň lacný.

Od otvorenia prevádzky v roku 1909 až po jej ukončenie sa prepravilo asi 15 miliónov kubických metrov dreva, reziva, a ďalšieho materiálu. Priemerná ročná kapacita počas plnej prevádzky lesnej železnice bola 220 tisíc m³ dreva a reziva. Drevo sa prepravovalo na pílu Štiavnička a na prekládkovú stanicu v Hronci, kde sa prekládalo na vozne ČSD alebo na skládku.

Milan Longauer

Kilometer 18,00 – 18,4

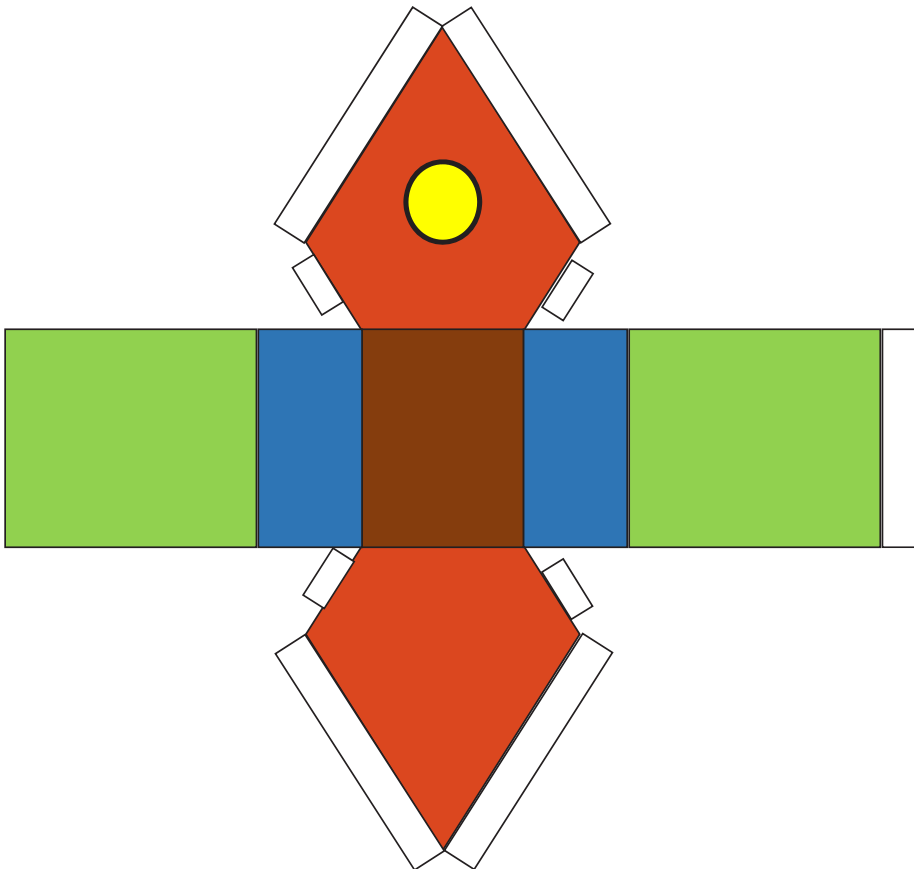
Ahojte kamaráti,

keďže vonku je také na pol zimné a na pol jaré počasie, čo tiež nie najlepšie vplyva na nás zimných spáčov, pripravil som vám papierovú skladačku. Tá má tvar vtáčej búdky a je veľmi, ale naozaj veľmi farebná. Skôr ako ju poskladáte, môžete ju použiť ako maketu pre ďalšie vtáčie búdky a vyzdobiť si nimi vašu izbu alebo vašu triedu v škole. Popritom si na internete alebo v knihách

nezabudnite prečítať a o rôznych druhoch vtáčikov, ktoré žijú v dutinách stromov a obývajú tiež vtáčie búdky. Ak nájdete niečo zaujímavé, môžete mi o tom napísať alebo nakresliť.

Teším sa na Vaše listy, ktoré zasielajte do redakcie časopisu Lesník s poznámkou jazvec Mišo.

Veľa zábavy a ešte veľa snehu praje
váš kamarát jazvec Mišo

UVERÍTE?

Netradičné povolanie

Nie! Samozrejme že na dnešnom obrázku nie je aktuálna fotografia nehody na singletrailu. James Scott z kanadského Montrealu pripravuje podobné fotografie do najrôznejších reklamných kampaní. Táto vznikla pre potreby kanadskej protidrogovej nadácie, ktorá bojuje aj proti alkoholizmu.

„Využívam zveličovanie a vhodné prírodné podmienky,“ hovorí James. Na záber so zlomeným stromom musel čakať viac ako dva mesiace, do najbližšej víchrice. Výroba podobných záberov prináša okrem zábavy aj slušný zisk. „Stačí nájsť tých správnych klientov a zábery, inak vhodné len pre zábavné internetové stránky, prinášajú tisíce dolárov,“ dodáva James Scott.

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Zasmejte sa

Z policajnej správy:

„Na tele zavraždeného sme našli viacero bodných rán. Jedna bola vo veľkosti dvojeurovky, dve rany vo veľkosti jednoeurovky, jedna vo veľkosti dvadsaťcentovky a jedna vo veľkosti päťcentovky. Dohromady päť bodných rán v celkovej hodnote 4,25 €.“

RECEPTÁR

Zeleninový koláčik ratatouille

Príprava: 30 min, **úprava:** 25 min, **porcie:** 4

Základná suroviny:

250g lístkové cesto, 1 ks baklažán, 2 ks cuketa, 1 ks žltá paprika, 1 ks červená paprika, 1 ks cibuľa, 4 ks paradajka, 2 strúčiky cesnak, 1 konzerva drvené paradajky, olej, soľ, mleté čierne korenie, bylinky, víno

Postup:

Dve paradajky umyjeme a nakrájame na tenké kolieska. Ďalšie dve sparíme, stiahneme z nich šupku, rozštvrtíme a vyberieme jadierka. Nakrájame na menšie kúsky. Jednu cuketu nakrájame na tenké kolieska a druhú spolu s baklažánom nakrájame na menšie kúsky. Papriky umyjeme, zbavíme semienok a nakrájame na menšie kúsky, cesnak očistíme a prelisujeme. Cibuľu ošúpeme a nakrájame na plátky. Vo veľkej panvici zohrejeme olej a postupne dáme restovať cibuľu, baklažán, cuketu, papriky a paradajky. Všetko osolíme a okoreníme, podlejeme vínom a drvenými paradajkami, pridáme cesnak a nakrájané bylinky. Krátko podusíme, aby sa všetky chute spojili. Lístkové cesto rozvalkáme na hrubší plát a vykrojíme 4 rovnako veľké kolieska. Potrieme olejom, v ktorom sme rozmiešali 1 strúčik prelisovaného cesnaku. Po okraji

lístkového kolieska dookola striedavo pozapichujeme plátky cukety a paradajok, do stredu koláčika navrstvime udusenú zeleninovú zmes. Ešte posypeme nasekanými bylinkami a dáme piecť na 200 až 220°C asi na 10-12 minút.

Dobru chuť!

Február

1	Š	Tatiana
2	P	Erika, Erik Svetový deň mokradí Polročné prázdniny
3	S	Blažej Burza starožitností a gazdovské trhy – EXPO Center Trenčín
4	N	Veronika Svetový deň boja proti rakovine
5	P	Agáta
6	U	Dorota Svetový deň bez mobilu
7	S	Vanda, Daria 1. projektové stretnutie SK-HU FOR FOREST II.
8	Š	Zoja Deň pre bezpečnejší internet 1. projektové stretnutie SK-HU FOR FOREST II.
9	P	Zdenko Dieťa a rodina, Interbeauty – Incheba Bratislava
10	S	Gabriela Dieťa a rodina, Interbeauty – Incheba Bratislava Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex Nitra
11	N	Dezider Svetový deň manželstva Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex Nitra
12	P	Perla
13	U	Arpád
14	S	Valentín Deň zaľúbených 2. monitorovacia správa PL-SK Včely
15	Š	Pravoslav Deň osamelých
16	P	Ida, Liana Kamenár 2018 – Expo Center Trenčín
17	S	Miloslava Kamenár 2018 – Expo Center Trenčín
18	N	Jaromír
19	P	Vlasta Jarné prázdniny BB, ZA, TN
20	U	Lívia Jarné prázdniny BB, ZA, TN
21	S	Eleonóra Jarné prázdniny BB, ZA, TN
22	Š	Etela Jarné prázdniny BB, ZA, TN Medzinárodný deň skautiek
23	P	Roman, Romana Jarné prázdniny BB, ZA, TN Seminár včely – PL-SK Včely Rybárstvo, poľovníctvo a včelárstvo 2018 – Agrokomplex Nitra
24	S	Matej Rybárstvo, poľovníctvo a včelárstvo 2018 – Agrokomplex Nitra
25	N	Frederik, Frederika Rybárstvo, poľovníctvo a včelárstvo 2018 – Agrokomplex Nitra
26	P	Viktor Jarné prázdniny KE, PO
27	U	Alexander Jarné prázdniny KE, PO
28	S	Zlatica Jarné prázdniny KE, PO

Erby
s nádychom
lesaErb obce Malé Trakany
(okres Trebišov)Erb obce Dvorianky
(okres Trebišov)Erb obce Hraň
(okres Trebišov)Erb obce Hrčeľ
(okres Trebišov)Erb obce Lastovce
(okres Trebišov)Erb obce Luhyňa
(okres Trebišov)Erb obce Malé Ozorovce
(okres Trebišov)

Január 2018

Životné jubileá

50 rokov

Róbert Holečka, referent MTZ a nákupu – OZ Levice
Ing. Štefan Sarvaš, referent technickej prípravy výroby
 a koordinátor aktivít projektu – OZ Kriváň
Ing. Ivan Varchol, vedúci ŠS, ŠS Šariš – OZ Semenoles
 Liptovský Hrádok

60 rokov

Štefan Latinák, referent dopravy a mechanizácie
 – OZ Beňuš
Ing. Dušan Ramaj, referent ochrany lesa – OZ Beňuš
Dušan Gočál, technik operačného nasadenia LT, RSLT
 Banská Bystrica – OZLT Banská Bystrica
Ing. Ján Čavojský, vedúci odboru MTZ, vnútornej správy
 a účelových zariadení – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

25 rokov

Ing. Juraj Rományik, technik, LS Kamenín – OZ Levice
Ing. Miroslav Jurík, technik, LS Partizánske
 – OZ Prievidza

35 rokov

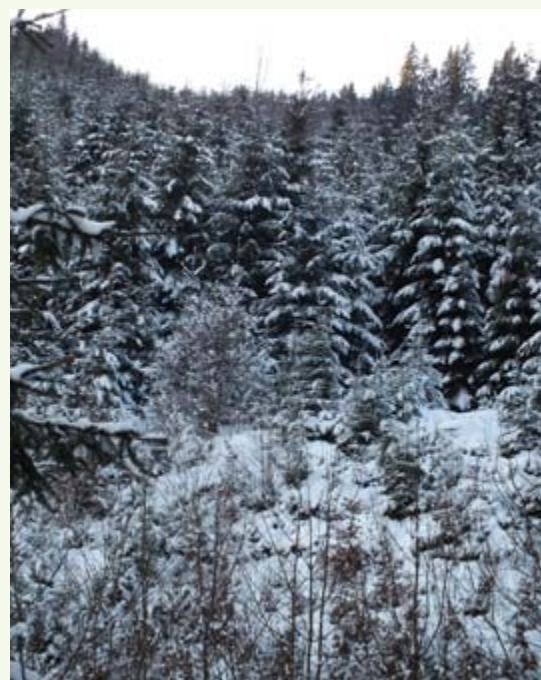
Ing. Štefan Manko, vedúci výrobnotechnického úseku
 – OZ Rožňava
Ján Trudič, manipulát, ES Bardejov – OZ Prešov

Predčasný starobný dôchodok

Miroslav Žalud, vedúci LO, LS Slovenská Ľupča –
 OZ Slovenská Ľupča
Ján Fabrici, vedúci LO, LS Smolník – OZ Košice

Starobný dôchodok

Ján Falčan, vedúci LO, LS Nové Mesto nad Váhom
 – OZ Trenčín
Ing. Jaroslav Chmelař, vedúci LO, LS Martin – OZ Žilina
Miroslav Smolka, referent MTZ a nákupu – OZ Čadca
 Jana Lásková

Kúzelník v zajatí dreva

Drevený šatník je súčasťou takmer každej domácnosti, ale „drevenou garderóbou“ sa môže popýšiť len málokto, ak vôbec niekto. Už tým, že drevené oblečenie je nadmieru nepraktické, nenositeľné a nespĺňa účel, na ktorý odevy a obuv spoločnosť vyrába.

Topánky z dreva, drevené nohavice, spodné prádlo, kabát, tašky a mnohé iné veci, má vo svojom drevenom príbytku benátsky sochár Livio De Marchi. „Takto nachádzam stále novú túžbu žiť v harmónii s prírodou. Výrobou odevov, ale aj áut či domov s použitím jediného materiálu – dreva, umožňujem divákovi pozerat' sa na svet očami dieťaťa a plniť si detské sny.“

„Kedysi, uprostred lesa stál malý dom z kníh. V ňom žil kúzelník, ktorý vedel, ako všetko premeniť na drevo,“ aj takto opisujú príbytok tohto svojského umelca niektorí novinári. Jeho čisto drevený dom je však skutočne situovaný v horách Alpaga a celý dýcha drevom. Drevené svietidlá, tanieri, okuliare, flakóny a už vyššie spomínané bundy, kravaty, topánky....

„Po štúdiu maľby na Akadémii výtvarných umení v Benátkach som sa zamiloval do sveta sochárstva a úplne som prepadol „charizme“ dreva,“ priznáva Livio de Marchi, ktorý je jednou z najoriginálnejších osobností Benátok.

Na jednej strane jednoduchosť a bezprostrednosť skrývajúca sa v jeho dielach, núti nadšencov zamyslieť sa nad danou vecou a nájsť jej podstatu a zabudnutú hĺbku. Na druhej strane svojimi prácami ako drevená loď z roku 1985, imitujúca papierovú loď, alebo plávajúce drevené športové auto Ferrari F50, vybavené motorom, systémom na navigáciu a precíznymi drevenými detailmi zhmotňujúcimi dokonalosť. Toto sú dva najvzdialenejšie póly, ktorých spojovacím materiálom je DREVO.

Ak máte neodolateľnú túžbu vidieť to, čo ste doposiaľ nevideli, je na čase zbalit' kufre a navštíviť dielňu tohto veľmi priateľského a privetivého „kúzelníka“.

-as-

